

NOTAT

2025

Risiko- og
beskyttelsesfaktorer
for gode oppveksts-
vilkår og forebygging
av kriminalitet blant
barn og unge

Utgitt av	Folkehelseinstituttet Område for helsetjenester
Tittel	Risiko- og beskyttelsesfaktorer for gode oppvekstsvilkår og forebygging av kriminalitet blant barn og unge
English title	Risk and protective factors for positive upbringing conditions and the prevention of crime among children and adolescents: A brief report
Ansvarlig	Guri Rørtveit, direktør
Forfattere	Christine Hillestad Hestevik, prosjektleder, Tiril Cecilie Borge, Jose Francisco Meneses Echavez, Lien Nguyen
ISBN	978-82-8406-509-0
Publikasjonstype	Notat
Antall sider	26 (55 inklusiv vedlegg)
Oppdragsgiver	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
Sitering	Hestevik CH, Borge TC, Meneses Echavez JF, Ngyen L. Risiko- og beskyttelsesfaktorer for gode oppvekstsvilkår og forebygging av kriminalitet blant barn og unge [Risk and Protective factors for positive upbringing conditions and the Prevention of rime among children and adolesents: A brief report] –2025. Oslo: Folkehelseinstituttet, 2025

Innhold

INNHold	3
HOVEDBUDSKAP	5
KEY MESSAGES	6
FORORD	7
INNLEDNING	8
Bakgrunn	8
Formål	8
METODE	9
Inklusjonskriterier	9
Litteratursøk	10
Studieseleksjon	10
Kartlegging av inkluderte studier	11
Sammenfatting av funn	11
RESULTATER	13
Resultater av litteratursøket og utvelgelse av studier	13
Beskrivelse av inkluderte studier	14
Faktorer identifisert på tvers av studier	17
DISKUSJON	20
Oppsummering	20
Begrensinger	20
REFERANSER	22
VEDLEGG 1: LITTERATURSØK	27
Søkeresultater	27
Søkestrategier	27
Aktuelle retningslinjer	29
VEDLEGG 2: BRUK AV KUNSTIG INTELLIGENS	31
Søk	31
Vurdering av referanser for inklusjon	32
Utarbeidelse av oppsummeringen	32
Ordforklaringer	33

VEDLEGG 3: RELEVANTE SYSTEMATISKE OVERSIKTER PUBLISERT 2020-2023	35
VEDLEGG 4: OPPSUMMERING AV INKLUDERTE STUDIER	39
Oversikt over oversikter (publisert 2020-2025)	39
Systematiske oversikter (publisert 2024-2025)	43

Hovedbudskap

Oppvekstsvilkår handler om rammene barn vokser opp under, og inkluderer både de nære og de strukturelle forholdene som påvirker deres utvikling, helse og læring. Formålet med denne oppsummeringen er å identifisere fremmende og hemmende faktorer for barn og unges oppvekst, samt beskyttelses- og risikofaktorer for at barn og unge begår kriminalitet.

Vi søkte i databasene Epistemonikos og Web of Science, samt i Google og OpenAlex etter kunnskapsoppsummeringer og faglige retningslinjer. Én forsker gjennomførte studieutvelgelse og dataauthenting. Vi benyttet kunstig intelligens som støtteverktøy i vurdering av referanser og dataauthenting, med manuell kvalitetssikring. Vi strukturerte de identifiserte faktorene knyttet til barns og unges oppvekstsvilkår og kriminalitet i henhold til Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell.

Vi inkluderte og hentet data fra 17 kunnskapsoppsummeringer: fem oversikter over oversikter (publisert 2021- 2025) og 12 systematiske oversikter (publisert 2024-2025). De favnet et bredt spekter av temaer. Vi fant at hyppig forekommende fremmere for gode oppvekstsvilkår bl.a. inkluderte skoletilhørighet og nære relasjoner til foreldre. Hyppig forekommende hemmere for gode oppvekstsvilkår inkluderte bl.a. lav sosial status, mobbing, skolefravær, dårlige familieforhold og psykiske helseplager. Hyppig forekommende beskyttelsesfaktorer for at barn og unge skal begå kriminalitet inkluderte bl.a. trygt og støttende skole- og nærmiljø og god tilknytning til foreldre, mens hyppig forekommende risikofaktorer for at barn og unge skal begå kriminalitet inkluderte bl.a. dårlig skolemiljø, skolefravær, kriminalitet i nærmiljøet, fattigdom og omsorgssvikt.

Resultatene må tolkes med varsomhet, da tids- og ressursrammene ikke tillot grundige analyser og vurderinger av kunnskapsgrunnlaget.

Tittel:

Risiko- og beskyttelsesfaktorer for gode oppvekstsvilkår og forebygging av kriminalitet blant barn og unge

Hvem står bak denne publikasjonen?

Folkehelseinstituttet, på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)

Godkjent av:

Rigmor Berg, avdelingsdirektør, FHI

Key messages

Children's upbringing conditions refer to the conditions under which children grow up and include both immediate and structural conditions that affect their development, health and learning. The purpose of this synthesis is to identify promoting and inhibiting factors for children and young people's upbringing (formative) conditions, as well as protective and risk factors for juvenile delinquency.

We searched the databases Epistemonikos and Web of Science, as well as Google and OpenAlex, for systematic reviews and professional guidelines. One researcher conducted the study selection and data extraction. We used artificial intelligence as a support tool in reference assessment and data extraction, with manual quality control. We structured the identified factors related to children and young people's upbringing conditions and juvenile delinquency according to Bronfenbrenner's ecological systems model.

We included and extracted data from 17 evidence syntheses: five overviews of reviews (published 2021-2025) and 12 systematic reviews (published 2024-2025). They covered a wide range of topics. We found that frequently occurring promoters of good upbringing conditions included, among others, school belonging and close relationships with parents. Frequently occurring inhibitors of good upbringing conditions included, among others, low socioeconomic status, bullying, school absenteeism, poor family relationships, and mental health problems. Frequently occurring protective factors for juvenile delinquency included, among others, safe and supportive school and neighbourhood environments, parental attachment, while frequently occurring risk factors for juvenile delinquency included, among others, poor school environment, school absenteeism, neighbourhood crime, poverty, and neglect.

The results should be interpreted with caution, given that time and resource constraints did not allow for in-depth analyses and assessments of the evidence.

Title:
Risk and protective factors for positive upbringing conditions and the prevention of crime among children and adolescents: A brief report

Publisher:
The Norwegian Institute of Public Health conducted the review based on a commission from the Norwegian Directorate for Children, Youth and Family Affairs (Bufdir)

Approved by:
Rigmor Berg,
Department Director,
Norwegian Institute of Public Health

Forord

Område for helsetjenester, Folkehelseinstituttet (FHI), fikk i mai 2025 i oppdrag av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) å kartlegge og oppsummere de viktigste hemmerne og fremmerne for gode oppvekstsvilkår for barn og unge, samt de viktigste risiko- og beskyttelsesfaktorene for at barn og unge begår kriminalitet. Oppsummeringen er relevant for instanser som jobber med å tilrettelegge for at barn og unge skal ha gode oppvekstsvilkår, samt for et allment publikum.

Finansiering

Bufdir finansierte oppsummeringen og tydeliggjorde problemstillingen og inklusjonskriteriene, men hadde ingen rolle i utarbeidelsen av oppsummeringen.

Bidragstere

Prosjektleder: Christine Hillestad Hestevik

Interne prosjektmedarbeidere ved FHI:

Tiril C. Borge,

Lien Nguyen,

Jose F. Meneses-Echavez

Takk til kollega Marit Johansen som fagfellevurderte søkestrategien.

Oppgitte interessekonflikter

Alle forfattere og fagfeller har fylt ut et skjema som kartlegger mulige interessekonflikter. Ingen oppgir interessekonflikter.

Folkehelseinstituttet tar det fulle ansvaret for innholdet i dette notatet.

Rigmor Berg
avdelingsdirektør

Christine Hillestad Hestevik
prosjektleder

Innledning

Bakgrunn

Oppvekstvilkår handler om rammene barn vokser opp under, og inkluderer både de nære og de strukturelle forholdene som påvirker deres utvikling, helse og læring. I starten av livet er familien den viktigste arenaen for barn, både når det gjelder omsorg, trygghet og følelsesmessig støtte. Etter hvert blir også barnehage, skole og fritidsarenaer sentrale for barnets utvikling og sosiale liv. Levekår – som familiens økonomi, boligforhold og tilknytning til arbeidslivet – er en sentral del av barnets oppvekstvilkår (1).

Norske kommuner har et lovpålagt ansvar for å sikre at alle barn og unge vokser opp under gode og støttende oppvekstvilkår (2). Dette ansvaret ivaretas gjennom et bredt spekter av universelle og målrettede tjenester som omfatter både alle barn og grupper med særlige utfordringer. For å hjelpe kommunene med å planlegge effektive, lokalt tilpassede tiltak som kan bidra til gode oppvekstvilkår utarbeider Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) praktisk veiledning i samarbeid med en rekke andre etater. Sentralt i denne veiledningen er oppdatert kunnskap om hvilke faktorer som fremmer gode oppvekstvilkår, og hvilke som øker risikoen for utviklingsproblemer.

I dette notatet presenterer vi en oppsummering av forskning om forholdene som påvirker barns og unges oppvekstvilkår. Med utgangspunkt i barn, unge og deres familier har vi utforsket påvirkninger på flere, gjensidig sammenvevde nivåer: individuelle kjennetegn og forhold i familien, barnehagen og skolen, nærmiljøet, fritidsarenaer og den bredere sosioøkonomiske konteksten.

Formål

Formålet med denne oppsummeringen er å gi et kunnskapsgrunnlag om fremmende og hemmende faktorer for barns og unges oppvekst, samt faktorer som påvirker risikoen for, eller beskytter mot, at barn og unge begår kriminalitet. Oppsummeringen er ment som kunnskapsgrunnlag i arbeidet med utvikling av fagstøtte til kommunenes forebyggende arbeid. Vi hadde følgende problemstillinger:

- Hva fremmer gode oppvekstvilkår for barn og unge?
- Hva hemmer gode oppvekstvilkår for barn og unge?
- Hva er risikofaktorer for at barn og unge begår kriminalitet?
- Hva beskytter barn og unge mot å begå kriminalitet?

Metode

Vi, forskergruppen ved FHI, utførte en kartlegging over forskning, oppsummerte forskningen og presenterer den i form av et notat.

Inklusjonskriterier

Vi hadde følgende inklusjonskriterier:

Populasjon	Barn, unge og deres familier
Fokus	Faktorer på ulike nivå –individuelle faktorer og faktorer knyttet til oppvekstmiljøet som familieforhold, skole/barnehage, nærmiljø, fritid og sosioøkonomiske forhold. Fremmende og hemmende faktorer for barns og unges oppvekst, samt faktorer som påvirker risikoen for, eller beskytter mot, at barn og unge begår kriminalitet.
Studiedesign	Kunnskapsoppsummeringer (systematiske oversikter, oversikter over oversikter) som tilfredsstiller følgende kriterier: klare inklusjonskriterier, systematisk litteratursøk i to eller flere databaser og vurdering av risiko for systematiske skjevheter i de inkluderte studiene. Faglige retningslinjer. Retningslinjer som har utformet sine anbefalinger basert på kunnskapsoppsummeringer og som har fulgt formelle prosesser for å bevege seg fra evidens til anbefaling (for eksempel GRADE-EtD, WHO-INTEGRATE eller NICE).
Publikasjonsår	Publisert etter 2020 (prioritere de nyeste)
Land/Kontekst	Fortrinnsvis nordisk/europeisk kontekst, høyinntekts/vestlige land
Språk	Dansk, engelsk, italiensk, portugisisk, norsk, spansk, og svensk.

Eksklusjonskriterier:

- Systematiske oversikter om effekter av intervensjoner/tiltak
- Systematiske oversikter med kun kvalitative studier
- Systematiske oversikter som undersøker faktorer assosiert med spesifikke lidelser (diagnoser) fremfor helse/oppvekstsvilkår generelt

- Publikasjoner hvor det ikke spesifiseres i tittel og/eller sammendrag at det er en systematisk oversikt eller oversikt over systematiske oversikter (umbrella review)
- Publikasjoner hvor hovedandelen av de inkluderte studiene er tverrsnittstudierPublikasjoner som ser på assosiasjoner mellom faktorer, men ikke opp mot oppvekstmiljø eller kriminalitet.
- Publikasjoner med kliniske populasjoner
- Retningslinjer uten tydelig kunnskapsgrunnlag
- Kunnskapsoppsummeringer og retningslinjer om hvordan oppdage tegn på problemer hos barn og unge

Litteratursøk

Søk i databaser

Bibliotekar Lien Nguyen utarbeidet en søkestrategi i samarbeid med prosjektgruppen. Vi startet med et enkelt innledende søk for å identifisere nasjonale retningslinjer, samtidig som vi ønsket å få et overblikk over hva som finnes av systematiske kunnskapsoppsummeringer. Det ble søkt blant annet i skandinaviske retningslinjer samt internasjonale som f.eks. National Institute of Health and Care Excellence (NICE) og Guidelines International Network (G-I-N). I tillegg, søkte vi i Cochrane Library, Epistemonikos og Google Scholar. Det ble også søkt i databasen PROSPERO etter pågående prosjekter.

Hovedsøket ble utført i databasene Epistemonikos og Web of Science (vedlegg 1), og avgrenset til fra år 2010 og nyere. Søkestrategien ble fagfellevurdert av en annen bibliotekar (Marit Johansen) og avgrenset til fra år 2010 og nyere. Søket ble avsluttet i mai 2025. Vi brukte EndNote for å fjerne dubletter.

Søk i OpenAlex

TCB gjennomførte et søk i OpenAlex plattformen (3) som er tilgjengelig i EPPI-Reviewer. Her benyttes relevante studier som utgangspunkt for søk, fremfor en søkestreng. Vi benyttet 33 relevante studier (4-36), identifisert via søk i plattformene Elicit (37) og CitationChaser (38), for søk etter nye relevante publikasjoner. Søkeperioden var 1.1.2020 – 19.5.2025. For mer detaljer om OpenAlex, se vedlegg 2. Søketreffet i OpenAlex var på 4699 referanser etter fjerning av duplikater.

Studieseleksjon

Titler og sammendrag identifisert fra litteratursøkene ble vurdert («screenet») av én forsker i EPPI-Reviewer (39). Vi brukte maskinlæringsfunksjonen priority screening i seleksjonsprosessen. Se vedlegg 2 for beskrivelse av fremgangsmåte.

Eventuell usikkerhet om relevans ble diskutert i prosjektgruppen. Grunnet store tidsbegrensninger vurderte vi kun referanser publisert siste fem år som spesifiserte følgende ord i tittel og/eller sammendrag: «systematic review», «umbrella» eller «meta».

Retningslinjene ble gjennomgått manuelt med utgangspunkt i at de måtte vise til et eksplisitt kunnskapsgrunnlag. For aktuelle retningslinjer valgte vi å gå inn i det underliggende kunnskapsgrunnlaget, det vil si at vi identifiserte og inkluderte de systematiske oversiktene som lå til grunn for anbefalingene, fremfor å referere til retningslinjene i seg selv. På denne måten sikret vi at kunnskapsoppsummeringen baserte seg på primære kilder med høy metodisk kvalitet. De aktuelle retningslinjene som ble vurdert, er listet i vedlegg 1, under søkestrategien.

Kartlegging av inkluderte studier

Vi hentet ut følgende data fra de inkluderte studiene:

- Studietype (systematisk oversikt, umbrella review, retningslinje)
- Studiefokus: Hemmere/fremmere for gode oppvekstvilkår eller beskyttelsefaktorer og risikofaktorer for at barn og unge skal begå kriminalitet
- Temaområde (f.eks. ensomhet, mobbing, psykisk helse og rus)
- Setting/kontekst (f.eks. skole, nærmiljø)
- Sårbar populasjon (hvorvidt studien omhandler en definert sårbar gruppe, som barn med minoritetsbakgrunn, LGBTQ)
- Faktorer relatert til forskningsspørsmålene

Pga. at vi identifiserte mange relevante kunnskapsoppsummeringer og hadde svært begrenset tids- og ressursrammer, så fokuserte vi på oversikter over oversikter publisert de siste 5 år (2020-2025) og systematiske oversikter publisert de siste 2 år (publisert 2024-2025). Øvrige kunnskapsoppsummeringer, publisert i 2020-2023, listes i vedlegg 3.

Vi sjekket overlapp i publikasjoner mellom de inkluderte oversikt over oversiktene og de systematiske oversiktene. Ingen av de systematiske oversiktene var inkludert i oversiktene over oversikter.

Vi brukte kunstig intelligens (KI) verktøy (Chat GPT 04) for å hente ut resultater (faktorer) fra studiene, se fremgangsmåte i vedlegg 2.

Sammenfatting av funn

I arbeidet med å sammenfatte kunnskapen hentet fra de inkluderte kunnskapsoppsummeringene, tok vi utgangspunkt i de fire forskningsspørsmålene. For å strukturere og oppsummere faktorene som ble identifisert, benyttet vi Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell (40) som et teoretisk rammeverk. Modellen gir et helhetlig perspektiv på menneskelig utvikling og understreker at individet alltid er del av én eller flere sammenvevde kontekster.

Bronfenbrenners modell bygger på et interaksjonsperspektiv, hvor utvikling forstås som et resultat av dynamiske vekselvirkninger mellom individet og ulike miljønivåer. Det innebærer at utvikling ikke bare skjer i umiddelbare, nære relasjoner, men også på-

virkes av strukturer og prosesser i det omkringliggende samfunnet, fra familie og nærmiljø til bredere samfunnsmessige og kulturelle rammer. Miljøene er ikke isolerte, men står i gjensidig påvirkning av hverandre gjennom blant annet normer, symboler, verdier og tradisjoner.

I tråd med dette rammeverket ble de identifiserte hemmere og fremmere og risiko- og beskyttelsesfaktorene kategorisert etter følgende nivåer:

- **Mikronivå:** Individnivå, herunder personlige kjennetegn og psykologiske forhold.
- **Mesonivå:** Relasjonelle forhold, som samspill med foreldre, jevnaldrende, lærere og andre nærstående.
- **Eksonivå:** Strukturer og arenaer i nærmiljøet som individet ikke nødvendigvis deltar direkte i, men som likevel har innvirkning, for eksempel foreldres arbeidsplass, helsetjenester og nabolag.
- **Makronivå:** Samfunns- og kulturbetingede faktorer, som økonomiske strukturer, velferdsordninger, lover, normer og verdier.

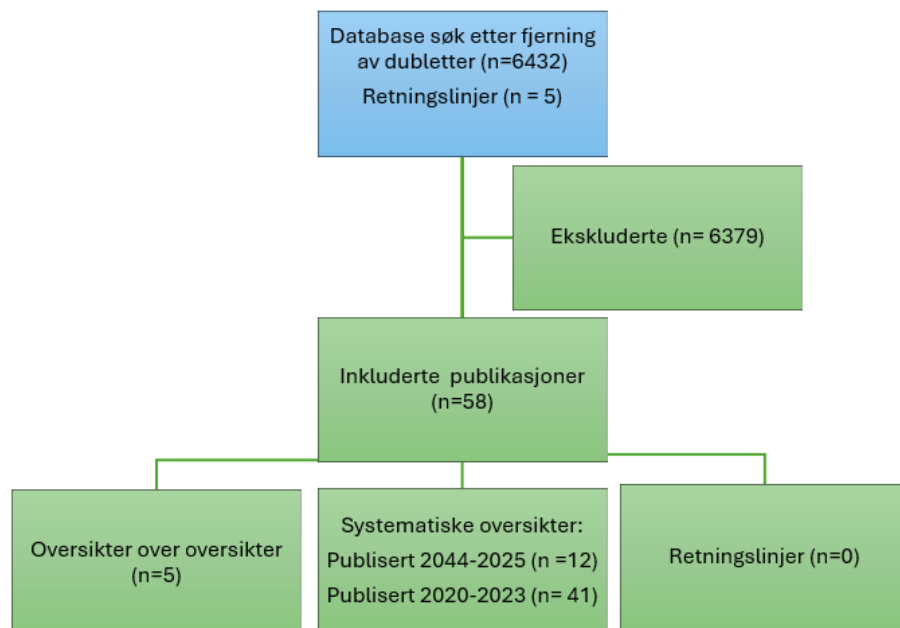
Etter at vi klassifiserte faktorene fra hver inkluderte studie i henhold til på hvilket nivå de var undersøkt, identifiserte vi hvilke faktorer som fremkom i hvilke studier, med særlig fokus på faktorer som fremkom hyppig i både oversikter over oversikter og systematiske oversikter.

Resultater

Resultater av litteratursøket og utvelgelse av studier

Totalt resulterte søkene i 6432 referanser etter at dubletter var fjernet (Figur 1). Av disse ble 6375 ekskludert, hvorav 765 ble ekskludert manuelt og 5610 ble ekskludert basert på lav relevans vurdert av prioritetsalgoritmen for screening i EPPI-Reviewer. Se vedlegg 2 for ytterligere beskrivelse av studieseleksjonsprosessen.

Bibliotekaren identifiserte i tillegg fem aktuelle retningslinjer. Kun én av disse hadde et tydelig kunnskapsgrunnlag. Dette var en National Institute of Health and Care Excellence (NICE) retningslinje om sosial, emosjonell og psykisk helse i grunnskole og videregående opplæring (41). Vi inkluderte den systematiske oversikten som lå til grunn for retningslinjen (42).



Figur 1: Flytdiagram over studieseleksjon

Beskrivelse av inkluderte studier

Vi identifiserte totalt 58 relevante studier publisert mellom 2020 og 2025. Fem var oversikter over oversikter (6;43-46) og 53 var systematiske oversikter, hvorav 12 var publisert de siste to årene (2024-2025) (4;47-57).

Femtien av studiene hadde fokus på hemmende og fremmende faktorer for gode oppvekstvilkår, og to på beskyttelses- og risikofaktorer for at barn og unge skal begå kriminalitet.

Vi hentet data fra de fem oversiktene over oversikter og de 12 systematiske oversiktene som var publisert i løpet av siste to årene. De øvrige 41 systematiske oversiktene er listet i vedlegg 3.

I de følgende avsnittene beskriver vi først oversiktene over oversikter, deretter de systematiske oversiktene, før vi til slutt oppsummerer faktorene som fremkommer i de inkluderte studiene opp mot de fire problemstillingene våre (presentert i figurer).

Oversikter over oversikter

Til sammen omfatter de fem oversiktene over oversikter (6;43-46), 223 systematiske oversikter, med minst 5 336 primærstudier og over 5,5 millioner deltakere. Oversiktene ble publisert mellom 2021 og 2025 og fokuserer på barn og unge (10–24 år) i ulike oppvekst- og utdanningsmiljøer.

De fem oversiktene over oversikter favnet et bredt spekter av temaer: McEvoy og kolleger (2023) (44), Richardson og kolleger (2024) (45) og Sahle og kolleger (2021) (46) oppsummerte til sammen 162 systematiske oversikter om selvskading, selvmord og psykisk helse. Ayano og kolleger (2024) (6) oppsummerte 29 systematiske oversikter om ungdomskriminalitet, mens Kasturiratna og kolleger (2025) (43) fokuserte på nettmobbing blant barn og unge. Tabell 1 nedenfor presenterer hovedkarakteristikkene ved oversiktene. Oppsummeringer av de enkelte oversiktene og deres hovedfunn er presentert i vedlegg 4.

Tabell 1: Beskrivelse av de inkluderte oversikt over oversiktene (n=5)

Førsteforfatter (år)	Studietype	Populasjon	Utfall undersøkt
Ayano (2024) (6)	Oversikt over oversikter 29 systematiske oversikter, 807 primærstudier og over 1 million deltakere. PROSPERO ID: CRD42022361466	Barn og ungdom (10-24 år gammel) 80 % av primærstudiene kommer fra USA og Canada	Kriminalitet
Kasturi-ratna (2025) (43)	Oversikt over oversikter 32 systematiske oversikter, 895 primærstudier og 2,3 millioner deltakere	Barn og unge som har opplevd nettmobbing	Nettmobbing
McEvoy (2023) (44)	Oversikt over oversikter 61 systematiske oversikter, 1 533 primærstudier og 1,6 millioner deltakere. PROSPERO ID: CRD42021282277	Barn og ungdom (10-24 år gammel)	Selvskading (ikke dødelig og dødelig selvmord), psykisk helse
Richardson (2024) (45)	Oversikt over oversikter 33 systematiske oversikter, 1 149 primærstudier og 597 548 deltakere.	Barn og ungdom (10-24 år gammel)	Selvskading og selvmord
Sahle (2021) (46)	Oversikt over oversikter 68 systematiske oversikter, omtrent 952 primærstudier, [totalt antall deltakere ikke rapportert]	Barn og unge (som har vært utsatt for belastende barndomsopplevelser før fylte 18 år)	Psykiske lidelser (angst, depresjon og internaliserende lidelser) og selvmord

Systematiske oversikter

De 12 systematiske oversiktene publisert 2024-2025 (4;47-57) inkluderte til sammen 1079 primærstudier. Flertallet av studiene var utført i høyinntekstland (hvorav mange var utført i USA). Kun en av oversiktene fokuserte på studier fra Norden (51).

Elleve av oversiktene omhandlet hemmere og fremmere for gode oppvekstvilkår og en beskyttelses og risikofaktorer for at unge begår kriminalitet.

Fokusområdene for oversiktene var vold og overgrep (inkl. på nett), organisert kriminalitet, ensomhet, mobbing og psykisk og fysisk helse og rasisme.

Fire av de systematiske oversiktene omhandler sårbare grupper: minoritet/innvandrere (n=2), utsatte for overgrep/omsorgssvikt (n=1) og utsatte barn og unge (n=1). Oversiktene beskrives i tabell 2. Oppsummeringer av de enkelte oversiktene og deres hovedfunn er presentert i vedlegg 4.

Tabell 2: Beskrivelse av inkluderte systematiske oversikter publisert 2024-2025 (n=12)

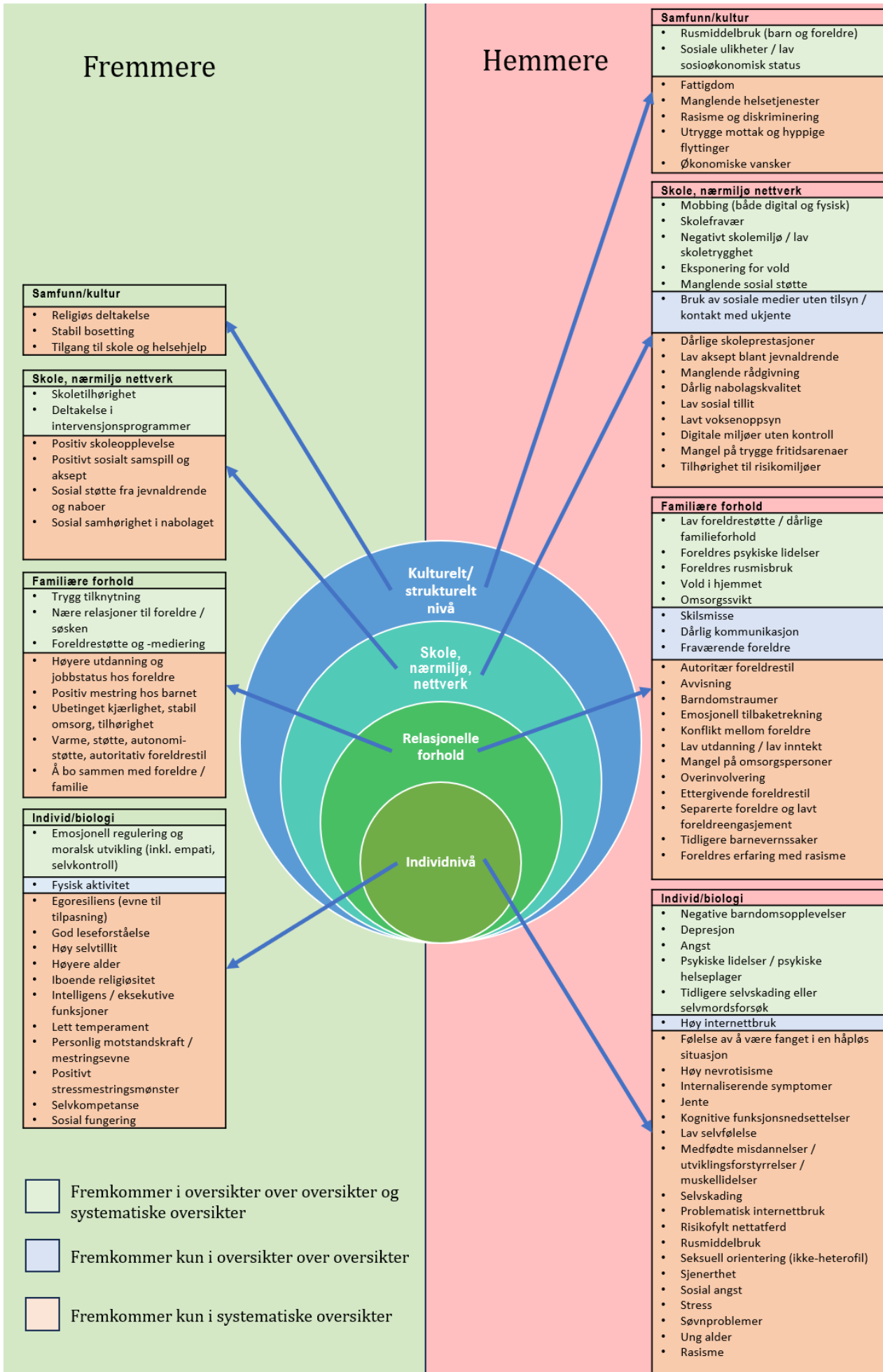
Førsteforfatter (år)	Formål	Antall primærstudier og land	Utfall undersøkt
Adamse (2024) (4)	Undersøke risikofaktorer og inngangsveier til organisert kriminalitet blant unge.	51 studier; Nederland, Storbritannia, Italia, USA.	Organisert kriminalitet
Buecker (2024) (47)	Identifisere og syntetisere longitudinelle risiko- og beskyttelsesfaktorer for ensomhet blant barn og unge under 25 år.	105 longitudinelle studier; gjennomført i ulike land (ikke spesifisert).	Ensomhet
Flaherty (2025) (48)	Identifisere risikofaktorer for fysisk mishandling av barn (0–18 år).	63 studier; USA, Japan, Nederland, Tyskland.	Fysisk mishandling
Grama (2024) (49)	Undersøke hvordan foreldrefaktorer henger sammen med risiko for mobbing (tradisjonell og digital).	158 studier; ulike regioner.	Mobbing
Luo (2025) (50)	Identifisere risikofaktorer for barnemishandling på individ-, familie- og samfunnsnivå.	42 studier; Asia og Nord-Amerika.	Barnemishandling
Mattelin (2024) (51)	Oppsummere kunnskap om risiko- og beskyttelsesfaktorer for fysisk og psykisk helse hos flyktningbarn i Norden.	26 studier fra Sverige, Danmark, Norge og Finland.	Fysisk og psykisk helse hos flyktningbarn

Mercera (2024) (52)	Identifisere risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer for seksuell utnytting av barn og unge opp til 24 år.	65 studier; flertallet fra USA.	Seksuell utnytting av barn
Nwabueze (2025) (53)	Undersøke utbredelsen av psykiske helseproblemer blant ungdom i Storbritannia under og etter COVID-19, samt identifisere risiko- og beskyttelsesfaktorer.	10 studier; alle gjennomført i Storbritannia.	Psykiske helseproblemer
Priest (2024) (54)	Undersøke sammenhengen mellom opplevd rasisme og helse- og velværeutfall hos barn og unge (0–24 år), med vekt på fysisk helse og biomarkører.	463 studier inkludert i narrativ syntese; 42 studier i meta-analysen.	Rasisme
Schittenhelm (2025) (55)	Undersøke forekomst, risikofaktorer og utfall av cybergrooming blant unge.	34 studier; hovedsakelig vestlige land.	Cybergrooming
Tietbohl-Santos (2024) (56)	Identifisere beskyttelsesfaktorer mot depressive symptomer hos barn og unge i høyrisikogrupper.	29 longitudinelle studier; hovedsakelig USA, men også Europa og Asia.	Symptomer på depresjon
Zhao (2025) (57)	Identifisere risiko- og beskyttelsesfaktorer for suicidal atferd hos studenter	33 longitudinelle studier; gjennomført i 12 land.	Selvmondsatferd

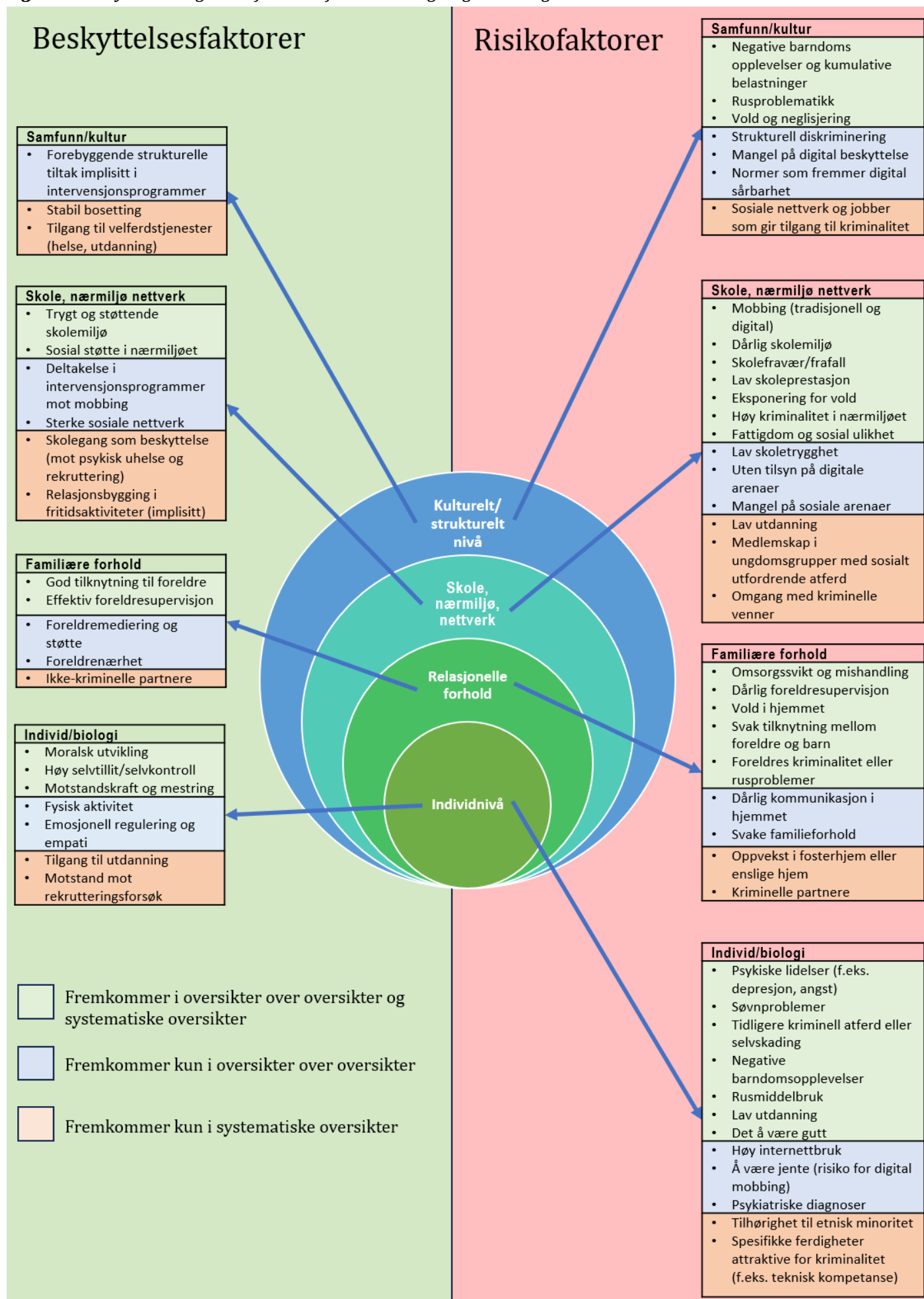
Faktorer identifisert på tvers av studier

Vi oppsummerte faktorene knyttet til forskningsspørsmålene på tvers av alle de inkluderte studiene (kunnskapsoppsummeringene) i henhold til Bronfenbrenners fire nivåer (40): individnivå, relasjonelle forhold, strukturer og arenaer i nærmiljøet, samt samfunns- og kulturbetingede faktorer. Vi kategoriserte faktorene i henhold til om de fungerer som hemmere eller fremmere for gode oppvekstsvilkår, eller beskyttelses eller risikofaktorer for at barn og unge begår kriminalitet. Dette er visualisert i figur 2 og 3. For å illustrere hvor hyppig de ulike faktorene fremkommer i forskningen, har vi markert om faktorene er identifisert både i oversikter over oversikter og i systematiske oversikter, kun i oversikter over oversikter, eller kun i systematiske oversikter.

Figur 2: Fremmere og hemmere for gode oppvekstvilkår



Figur 3: Beskyttelses- og risikofaktorer for at barn og unge skal begå kriminalitet



Diskusjon

Oppsummering

Vi inkluderte og hentet data fra totalt 17 kunnskapsoppsummeringer. Av disse var fem oversikter over oversikter publisert mellom 2021 og 2025, som favnet et bredt spekter av temaer, inkludert psykisk helse, selvskading, selvmord og ungdomskriminalitet. I tillegg inkluderte vi 12 nyere systematiske oversikter publisert i 2024–2025, som til sammen oppsummerte 1079 primærstudier, hovedsakelig gjennomført i høyinntektsland. Tematisk favnet disse oversiktene vold og overgrep (inkludert digital vold), organisert kriminalitet, mobbing, ensomhet, psykisk og fysisk helse, samt rasisme. Fire av oversiktene hadde et særskilt fokus på sårbare grupper, som barn og unge med minoritetsbakgrunn, ofre for omsorgssvikt eller vold, og andre utsatte grupper.

Overordnet ser det ut til at gode oppvekstsvilkår fremmes særlig av faktorer som tilhørighet til skolen og sterke relasjoner med foreldre. I motsetning ser vi at oppvekstsvilkårene hemmes når barn opplever lav sosioøkonomisk status, blir utsatt for mobbing, har høyt skolefravær, lever med dårlige familieforhold eller strever med psykiske problemer. Hyppig forekommende beskyttende faktorer for ungdomskriminalitet ser ut til å være trygge og støttende miljøer både i skolen og nærområdet, samt god foreldretilknytning. Det kan se ut til at risikoen for at barn og unge begår kriminelle handlinger øker ved faktorer som negative skolemiljøer, fravær fra skolen, eksponering for kriminalitet i nærmiljøet, økonomisk fattigdom og manglende omsorg i hjemmet.

Begrensinger

Vi utførte en oppsummering av forskningslitteratur, men ikke en systematisk kunnskapsoppsummering. Oppsummeringen vår har flere metodiske begrensninger som det er viktig å være oppmerksom på ved tolkning av resultatene. Begrensede tids- og ressursrammer medførte at vi måtte avgrense omfanget av inkluderte studier og datauthenting underveis i arbeidet. Dette kan ha ført til at relevante studier ikke er blitt fanget opp og oppsummert her. Videre er relevansvurderingen av referansene fra søkene gjennomført av kun én forsker. Dette kan ha introdusert risiko for subjektiv vurdering og øker sannsynligheten for at relevante kunnskapsoppsummeringer er blitt oversett i vurderingsprosessen.

Utfallsområdene som er undersøkt i kunnskapsoppsummeringer vi har inkludert, dekker ikke nødvendigvis alle faktorer som er relevante for barns oppvekstsvilkår. Hver

enkelt studie har hatt ulike tematiske fokus, for eksempel ensomhet, mobbing, rasisme, selvskading eller selvmord. Dette betyr at resultatene våre sannsynligvis ikke gir et fullstendig bilde av hvilke faktorer som er viktige for å fremme gode oppvekstvilkår eller forebygge kriminalitet blant barn og unge. I tillegg identifiserte vi få systematiske oversikter som spesifikt undersøkte beskyttelses- og risikofaktorer for å begå kriminalitet. Det er derfor sannsynlig at flere relevante faktorer på dette området ikke er fanget opp i vår gjennomgang.

Vi benyttet KI-verktøy for å effektivisere prosessen med å hente ut og oppsummere informasjon fra kunnskapsoppsummeringene. Selv om slike verktøy kan bidra til å øke tempo og struktur i arbeidet, kan de ha begrenset evne til å fange opp nyanser, metodiske svakheter og kontekstuelle forhold i de inkluderte kunnskapsoppsummeringene. Bruken av KI-verktøy kan derfor ha medført forenklete tolkninger eller utelatelser av viktig informasjon.

Vi gjorde ikke grundige vurderinger av metodisk kvalitet på de inkluderte kunnskapsoppsummeringene. Tids- og ressursrammene for å utføre arbeidet gjorde det ikke mulig å gå i dybden på innholdet i de enkelte kunnskapsoppsummeringene. Vi vurderte ikke tillit til den samlede dokumentasjonen, slik en systematisk oversikt gjør og oppsummeringen vår er ikke egnet til å gi et definitivt svar på hvilke faktorer som påvirker barn og unges oppvekstvilkår og hvordan de påvirker. Oppsummeringen presentert i dette notatet kan imidlertid bidra til å gi overblikk over forskningen på området og faktorene som synes viktige på tvers av forskningen.

Selv om det var ønskelig å fokusere på høyinntekstland, så har vi ikke foretatt grundige avgrensninger basert på geografi, pga. dette krever at man går inn i de underliggende primærstudiene som kunnskapsoppsummeringene har inkludert. Dette er spesielt tidkrevende i oversikter over oversikter. Vi har imidlertid ekskludert oversikter hvor det tydelig fremgår at populasjonen ikke er relevant for norsk kontekst – for eksempel oversikter som utelukkende omhandler asiatiske populasjoner. Likevel kan det være at enkelte inkluderte oversikter bygger på studier med begrenset overføringsverdi til vår norske kontekst.

I sum innebærer disse forholdene at funnene i den foreliggende oppsummeringen må tolkes med varsomhet, og at det kan være behov for en grundigere gjennomgang og kvalitetssikring i eventuelle senere oppdateringer eller videreføringer av arbeidet.

Referanser

1. Aase H, Holt T, Helland M. Barn og unges helse: oppvekst og levekår. Folkehelse rapporten-Helsetilstanden i Norge, Oslo: Folkehelseinstituttet, <https://www.fhi.no/he/folkehelse rapporten/samfunn/barn-oppvekst> 2022.
2. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (bufdir), Lovverk som forplikter kommunene www.bufdir.no/lest 26. mai]. Tilgjengelig fra: <https://www.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/foreldrestotte/foreldrestotte-lonner-seg/lovverk-som-forplikter-kommunene/>
3. Priem J, Piwowar H, Orr R. OpenAlex: A fully-open index of scholarly works, authors, venues, institutions, and concepts. ArXiv 2022.
4. Adamse I, Eichelsheim V, Blokland A, Schoonmade L. The risk and protective factors for entering organized crime groups and their association with different entering mechanisms: A systematic review using ASReview. European Journal of Criminology 2024;21(6):859-86. DOI: 10.1177/14773708241250278
5. Andersen Oddbjørn K, Gebremariam Mekdes K, Kolle E, Tarp J. Socioeconomic position, built environment and physical activity among children and adolescents: a systematic review of mediating and moderating effects. The international journal of behavioral nutrition and physical activity 2022;19(1):149-NA. DOI: 10.1186/s12966-022-01385-y
6. Ayano G, Rooney R, Pollard Christina M, Dantas Jaya AR, Lobo R, Jeemi Z, et al. Risk and protective factors of youth crime: An umbrella review of systematic reviews and meta-analyses. Clinical psychology review 2024;113(NA):102479-. DOI: 10.1016/j.cpr.2024.102479
7. Basto-Pereira M, Farrington David P. Developmental predictors of offending and persistence in crime: A systematic review of meta-analyses. Aggression and Violent Behavior 2022;65(NA):101761-. DOI: 10.1016/j.avb.2022.101761
8. Brumley Lauren D, Jaffee Sara R. Defining and distinguishing promotive and protective effects for childhood externalizing psychopathology: a systematic review. Social psychiatry and psychiatric epidemiology 2016;51(6):803-15. DOI: 10.1007/s00127-016-1228-1
9. Bryson H, Price A, Goldfeld S, Mensah F. Associations between social adversity and young children's hair cortisol: A systematic review. Psychoneuroendocrinology 2021;127(NA):105176-. DOI: 10.1016/j.psyneuen.2021.105176
10. Dickens Geoffrey L, O'Shea Laura E. Protective factors in risk assessment schemes for adolescents in mental health and criminal justice populations : a systematic

- review and meta-analysis of their predictive efficacy. *Adolescent Research Review* 2017;3(1):95-112. DOI: 10.1007/s40894-017-0062-3
11. Farrington David P, Gaffney H, Ttofi Maria M. Systematic reviews of explanatory risk factors for violence, offending, and delinquency. *Aggression and Violent Behavior* 2017;33(33):24-36. DOI: 10.1016/j.avb.2016.11.004
 12. Farrington David P, Jolliffe D. Special issue on systematic reviews in criminology. *Aggression and Violent Behavior* 2017;33(NA):1-3. DOI: 10.1016/j.avb.2017.01.020
 13. Flanagan India ML, Auty Katherine M, Farrington David P. Parental supervision and later offending: A systematic review of longitudinal studies. *Aggression and Violent Behavior* 2019;47(NA):215-29. DOI: 10.1016/j.avb.2019.06.003
 14. Hitch L, Kodali H, Starvaggi M, Wyka Katarzyna E, Huang Terry T. A systematic review on the relationship between the built environment and children's quality of life. *Research square* 2023;NA(NA):NA-NA. DOI: 10.21203/rs.3.rs-2828550/v1
 15. Jolliffe D, Farrington David P, Piquero Alex R, Loeber R, Hill Karil G. Systematic review of early risk factors for life-course-persistent, adolescence-limited, and late-onset offenders in prospective longitudinal studies. *Aggression and violent behavior* 2017;33(NA):15-23. DOI: 10.1016/j.avb.2017.01.009
 16. Jolliffe D, Farrington David P, Piquero Alex R, Macleod John F, van de Weijer S. Prevalence of life-course-persistent, adolescence-limited, and late-onset offenders: A systematic review of prospective longitudinal studies. *Aggression and Violent Behavior* 2017;33(33):4-14. DOI: 10.1016/j.avb.2017.01.002
 17. Kim B, Royle M. Annual Research Review: Mapping the multifaceted approaches and impacts of adverse childhood experiences - an umbrella review of meta-analyses. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines* 2024;66(4):399-416. DOI: 10.1111/jcpp.14022
 18. Kingston D, Tough S. Prenatal and Postnatal Maternal Mental Health and School-Age Child Development: A Systematic Review. *Maternal and child health journal* 2013;18(7):1728-41. DOI: 10.1007/s10995-013-1418-3
 19. Kodali Hanish P, Hitch L, Dunlap Ann F, Starvaggi M, Wyka Katarzyna E, Huang Terry T. A systematic review on the relationship between the built environment and children's quality of life. *BMC public health* 2023;23(1):2472-NA. DOI: 10.1186/s12889-023-17388-8
 20. Lösel F, King S, Bender D, Jugl I. Protective factors against extremism and violent radicalization: a systematic review of research. *International Journal of Developmental Science* 2018;12(1-2):89-102. DOI: 10.3233/dev-170241
 21. Maggi S, Irwin Lori J, Siddiqi A, Hertzman C. The social determinants of early child development: An overview. *Journal of paediatrics and child health* 2010;46(11):627-35. DOI: 10.1111/j.1440-1754.2010.01817.x
 22. Nilsen Frances M, Frank J, Tulve Nicolle S. A Systematic Review and Meta-Analysis Investigating the Relationship between Exposures to Chemical and Non-Chemical Stressors during Prenatal Development and Childhood Externalizing Behaviors. *International journal of environmental research and public health* 2020;17(7):2361-NA. DOI: 10.3390/ijerph17072361
 23. Nilsen Frances M, Tulve Nicolle S. A systematic review and meta-analysis examining the interrelationships between chemical and non-chemical stressors and inherent characteristics in children with ADHD. *Environmental research* 2019;180(NA):108884-. DOI: 10.1016/j.envres.2019.108884
 24. Nordbø Emma Charlott A, Nordh H, Raanaas Ruth K, Aamodt G. Promoting activity participation and well-being among children and adolescents: a systematic review of neighborhood built-environment determinants. *JB1 evidence synthesis* 2020;18(3):370-458. DOI: 10.11124/jbisrir-d-19-00051

25. O'Campo P, Marmot M, Wilkinson R. Social Determinants of Health. *Journal of Public Health Policy* 2000;21(4):486-. DOI: 10.2307/3343290
26. O'Connor J, Smith L, Woerner J, Khan A. Protective Factors for Sexual Violence Perpetration Among High School and College Students: A Systematic Review. *Trauma, violence & abuse* 2023;25(2):1073-87. DOI: 10.1177/15248380231171189
27. Priest N, Paradies Y, Trenerry B, Truong M, Karlsen S, Kelly Y. A systematic review of studies examining the relationship between reported racism and health and wellbeing for children and young people. *Social science & medicine* (1982) 2012;95(NA):115-27. DOI: 10.1016/j.socscimed.2012.11.031
28. Seyedrezaei M, Becerik-Gerber B, Awada M, Contreras S, Boeing G. Equity in the built environment: A systematic review. *Building and Environment* 2023;245(NA):110827-. DOI: 10.1016/j.buildenv.2023.110827
29. Trinidad A, Vozmediano L, San-Juan C. Environmental factors in juvenile delinquency: A systematic review of the situational perspectives' literature. *Crime Psychology Review* 2018;4(1):45-71. DOI: 10.1080/23744006.2019.1591693
30. Tulve N. Development of a Conceptual Framework Depicting a Childs Total (Built, Natural, Social) Environment in Order to Optimize Health and Well-Being. *Journal of Environment and Health Science* 2016;2(2):1-8. DOI: 10.15436/2378-6841.16.1121
31. Ulferts H. Why parenting matters for children in the 21st century: An evidence-based framework for understanding parenting and its impact on child development. *OECD Education Working Papers* 2020;NA(NA):NA-NA. DOI: 10.1787/129a1a59-en
32. Ullman R, Lereya Suzet T, Glendinnin F, Deighton J, Labno A, Liverpool S, et al. Constructs associated with youth crime and violence amongst 6-18 year olds: A systematic review of systematic reviews. *Aggression and Violent Behavior* 2024;75(NA):101906-. DOI: 10.1016/j.avb.2023.101906
33. Wolfowicz M, Litmanovitz Y, Weisburd D, Hasisi B. A Field-Wide Systematic Review and Meta-analysis of Putative Risk and Protective Factors for Radicalization Outcomes. *Journal of Quantitative Criminology* 2019;36(3):407-47. DOI: 10.1007/s10940-019-09439-4
34. Wolfowicz M, Litmanovitz Y, Weisburd D, Hasisi B. Cognitive and behavioral radicalization: A systematic review of the putative risk and protective factors. *Campbell systematic reviews* 2021;17(3):e1174-NA. DOI: 10.1002/cl2.1174
35. Zúñiga D, Carretta F, Contreras M, Cornejo E, Gallardo C, Guichapani I, et al. Systematic Review of Psychosocial Risk and Protective Factors in Children Reported from Developmental Criminology. *Children (Basel, Switzerland)* 2024;11(8):974-. DOI: 10.3390/children11080974
36. Zych I, Nasaescu E. Is radicalization a family issue? A systematic review of family-related risk and protective factors, consequences, and interventions against radicalization. *Campbell systematic reviews* 2022;18(3):e1266-NA. DOI: 10.1002/cl2.1266
37. Kung JY. Elicit. *The Journal of the Canadian Health Libraries Association* 2023.
38. NR Haddaway MG, CT Gray. Citationchaser: An R package and Shiny app for forward and backward citations chasing in academic searching. *Zenodo*; 2021.
39. Thomas J, Brunton J, Graziosi S. EPPI-Reviewer 4: software for research synthesis. EPPI-Centre Software. London: Social Science Research Unit, UCL Institute of Education; 2010.
40. Bronfenbrenner U. The ecology of human development: Experiments by nature and design: Harvard university press; 1979.
41. Luo Z, Chen Y, Epstein RA. Risk factors for child abuse and neglect: Systematic review and meta-analysis. *Public Health* 2025;241:89-98.

42. National Institute for Health and Care Excellence (NICE). Social, emotional and mental wellbeing in primary and secondary education. NICE guideline NG223. Evidence reviews underpinning recommendations 1.5.1 to 1.5.7 and research recommendations in the NICE guideline Methods 2022.
43. Kasturiratna KTAS, Hartanto A, Chen Crystal HY, Tong Eddie MW, Majeed Nadyanna M. Umbrella review of meta-analyses on the risk factors, protective factors, consequences and interventions of cyberbullying victimization. *Nature Human Behaviour* 2025;9(1):101-32. DOI: 10.1038/s41562-024-02011-6
44. McEvoy D, Brannigan R, Cooke L, Butler E, Walsh C, Arensman E, et al. Risk and protective factors for self-harm in adolescents and young adults: An umbrella review of systematic reviews. *JOURNAL OF PSYCHIATRIC RESEARCH* 2023;168:353-80. DOI: 10.1016/j.jpsychires.2023.10.017
45. Richardson R, Connell T, Foster M, Blamires J, Keshoor S, Moir C, et al. Risk and protective factors of self-harm and suicidality in adolescents: An umbrella review with meta-analysis. *Journal of Youth and Adolescence* 2024;53(6):1301-22. DOI: 10.1007/s10964-024-01969-w
46. Sahle Berhe W, Reavley N, Li W, Morgan Amy J, Yap Marie BH, Reupert A, et al. The association between adverse childhood experiences and common mental disorders and suicidality: an umbrella review of systematic reviews and meta-analyses. *European Child & Adolescent Psychiatry* 2021;31(10):1489-99. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00787-021-01745-2>
47. Buecker S, Petersen K, Neuber A, Zheng Y, Hayes D, Qualter P. A systematic review of longitudinal risk and protective factors for loneliness in youth. *Annals of the New York Academy of Sciences* 2024;1542(1):620-37. DOI: 10.1111/nyas.15266
48. Flaherty A, Ghandour S, Mirochnik K, Lucaciu A, Nassour N, Kwon JY, et al. Identifying Risk Factors of Children Who Suffered Physical Abuse: A Systematic Review. *JOURNAL OF THE AMERICAN ACADEMY OF ORTHOPAEDIC SURGEONS GLOBAL RESEARCH AND REVIEWS* 2025;9(1). DOI: 10.5435/JAAOSGlobal-D-24-00163
49. Grama DI, Georgescu RD, Cosa IM, Dobrean A. Parental Risk and Protective Factors Associated with Bullying Victimization in Children and Adolescents: A Systematic Review and Meta-analysis. *CLINICAL CHILD AND FAMILY PSYCHOLOGY REVIEW* 2024;27(3):627-57. DOI: 10.1007/s10567-024-00473-8
50. Luo ZD, Chen YYG, Epstein RA. Risk factors for child abuse and neglect: Systematic review and meta-analysis. *PUBLIC HEALTH* 2025;241:89-98. DOI: 10.1016/j.puhe.2025.01.028
51. Mattelin E, Paidar K, Söderlind N, Fröberg F, Korhonen L. A systematic review of studies on resilience and risk and protective factors for health among refugee children in Nordic countries. *EUROPEAN CHILD & ADOLESCENT PSYCHIATRY* 2024;33(3):667-700. DOI: 10.1007/s00787-022-01975-y
52. Mercera G, Kooijmans R, Leijdesdorff S, Heynen E, van Amelsvoort T. Risk and Protective Factors for Sexual Exploitation in Male and Female Youth From a Cross-Cultural Perspective: A Systematic Review. *TRAUMA VIOLENCE & ABUSE* 2024;25(3):1966-84. DOI: 10.1177/15248380231201815
53. Nwabueze KK, Akubue N, Onakoya A, Okolieze SC, Otaniyen-Igbinoba IJ, Chukwunonye C, et al. EXPLORING THE PREVALENCE AND RISK FACTORS OF ADOLESCENT MENTAL HEALTH ISSUES IN THE COVID AND POST-COVID ERA IN THE UK: A SYSTEMATIC REVIEW. *EXCLI JOURNAL* 2025;24:508-23. DOI: 10.17179/excli2025-8325
54. Priest N, Doery K, Lim Chiao K, Lawrence Jourdyn A, Zoumboulis G, King G, et al. Racism and health and wellbeing among children and youth - an updated systematic review and meta-analysis. *Social Science & Medicine* 2024;361:117324-. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2024.117324>

55. Schittenhelm C, Kops M, Moosburner M, Fischer SM, Wachs S. Cybergrooming Victimization Among Young People: A Systematic Review of Prevalence Rates, Risk Factors, and Outcomes. *ADOLESCENT RESEARCH REVIEW* 2025;10(2):169-200. DOI: 10.1007/s40894-024-00248-w
56. Tietbohl-Santos B, Shintani AO, Montezano BB, Biazin P, Signori GM, Pulice R, et al. Protective factors against depression in high-risk children and adolescents: a systematic review of longitudinal studies. *BRAZILIAN JOURNAL OF PSYCHIATRY* 2024;46. DOI: 10.47626/1516-4446-2023-3363
57. Zhao MZ, Xin YH, Bai XC, Zhang ST, Liu HY, Xu W, et al. Risk factors for suicidality among college students: A systematic review and meta-analysis. *JOURNAL OF AFFECTIVE DISORDERS* 2025;382:567-78. DOI: 10.1016/j.jad.2025.04.137
58. OpenAI. ChatGPT (GPT-4-turbo) [Large language model]. OpenAI; 2024. Tilgjengelig på: <https://www.openai.com2024>.
59. Hovde K-O, Grønmo S. *algoritme* i Store norske leksikon på snl.no[lest 5.4.2024]. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/algoritme>
60. Tidemann A, Elster AC. Maskinlæring[lest 5.4.2024]. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/maskinl%C3%A6ring>
61. Thomas J, Graziosi S, Brunton J, Ghouze Z, O'Driscoll P, Bond M. EPPI-Reviewer: advanced software for systematic reviews, maps and evidence synthesis. London: UCL Social Research Institute: EPPI-Centre Software.; 2020.

Vedlegg 1: Litteratursøk

Søkeresultater

Søkedato: 20.05.2025

Søkeansvarlig: Lien Nguyen

Fagfelleevaluering: Marit Johansen

Database	Antall treff
Clarivate Web of Science Core Collection	2677
Epistemonikos	1499
Totalt til importert til EndNote	4126
Totalt etter dublettkontroll i EndNote	3157

Søkestrategier

Database: Web of Science Søkegrensesnitt: Advanced Search Avgrensinger: Review Article (Document Types) Timespan: 2010-01-01 to 2025-05-20		
		2710017
#1	child* OR adolescen* OR youth* OR "young people" OR teen OR teens OR teenager* (Topic)	8999
#2	risk AND protective" OR "protective AND risk" OR "risk protective" OR "protective risk" (Topic)	214041
#3	"risk factors" OR "protective factors" OR "risk factor" OR "protective factor" (Title)	220417
#4	#3 OR 2	34896
#5	#4 AND #1	220254
#6	juvenile* or delinquen* or "young offender" or "young offenders" or "young criminal" or "young criminals" or "youth crime" or "youth violence" (Topic)	1203664
	"risk AND protective" OR "protective AND risk" OR "risk protective" OR "protective risk" OR "risk factors"	4882

	OR "protective factors" OR "risk factor" OR "protective factor" (Topic)	
	#6 AND #7 [Timespan: 2010-01-01 to 2025-05-20]	30250
	#8 OR #5 and Review Article (Document Types) Timespan: 2010-01-01 to 2025-05-20	2677

Database: Epistemonikos Søkegrensesnitt: Advanced Search Avgrensinger: Systematic Review, Broad Synthesis, Structured Summary. Publication year 2010-2025		
Søk 1	((title:(("risk AND protective" OR "protective AND risk" OR "risk protective" OR "protective risk" OR "risk- AND protective" OR "protective- AND risk" OR "risk- protective" OR "protective- risk")) OR abstract:(("risk AND protective" OR "protective AND risk" OR "risk protective" OR "protective risk" OR "risk- AND protective" OR "protective- AND risk" OR "risk- protective" OR "protective- risk"))) OR title:(("risk factors" OR "protective factors" OR "risk factor" OR "protective factor OR risk-factor*" OR protective-factor*")) AND (title:(child* OR adolescen* OR youth* OR "young people" OR teen OR teens OR teenager*) OR abstract:(child* OR adolescen* OR youth* OR "young people" OR teen OR teens OR teenager*)))	101 Broad Synthesis, 7 Structured Summary, 1217 Systematic Review
Søk 2	(title:(juvenile* OR delinquen* OR "young offender" OR "young offenders" OR "young criminal" OR "young criminals" OR "youth crime" OR "youth violence") OR abstract:(juvenile* OR delinquen* OR "young offender" OR "young offenders" OR "young criminal" OR "young criminals" OR "youth crime" OR "youth violence")) AND (title:(("risk AND protective" OR "protective AND risk" OR "risk protective" OR "protective risk" OR "risk- AND protective" OR "protective- AND risk" OR "risk- protective" OR "protective- risk" OR "risk factors" OR "protective factors" OR "risk factor" OR "protective factor OR risk-factor*" OR protective-factor*)) OR abstract:(("risk AND protective" OR "protective AND risk" OR "risk protective" OR "protective risk" OR "risk- AND protective" OR "protective- AND risk" OR "risk- protective" OR "protective- risk" OR "risk factors" OR "protective factors" OR "risk factor" OR "protective factor OR risk-factor*" OR protective-factor*)))	4 Broad Synthesis, 1 Structured Summary, 119 Systematic Review

Aktuelle retningslinjer

Helsebibliotekets retningslinjebase (norske retningslinjer)

Søkedato: 13.05.2025

Søkestrategi:

Retningslinjer og veiledere > Barn og unge > Manuell gjennomgang av treffene på skjerm.

Søketreff:

[Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom](#) (2025)

[Nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge](#) (2019)

Nationale kliniske retningslinjer fra Sundhedsstyrelsen (DK)

Søkedato: 13.05.2025

Søkestrategi:

Søkeord: barn, unge, risikofaktorer og mental
Manuell gjennomgang av trefflisten på skjerm.

Søketreff:

[Faglig ramme for det kommunale behandlingstilbud til barn og unge i psykisk mistrivsel](#) (2023)

National Institute for Health and Care Excellence - NICE (UK)

Søkedato: 13.05.2025

Søkestrategi:

Søk: Risk protective child > manuell gjennomgang av trefflisten på skjerm.

Søk: child wellbeing > manuell gjennomgang av trefflisten på skjerm.

Søketreff:

[Social, emotional and mental wellbeing in primary and secondary education \(2022\)](#)

[Child abuse and neglect \(2017\)](#)

Vedlegg 2: Bruk av kunstig intelligens

Vi brukte kunstig intelligens (KI) for å hjelpe oss med å utføre flere av trinnene i denne oppsummeringen mer effektivt. Dette vedlegget beskriver *hvordan* vi brukte KI. I beskrivelsen benytter vi enkelte engelske begreper grunnet mangel på norske begrepsoversettelser innenfor KI-feltet. I slutten av vedlegget er det en forklaring av begrepene vi har brukt for de ulike KI-funksjonene som vi brukte i dette notatet.

Søk

Vi benyttet Elicit (37) for å søke etter relevant litteratur basert på problemstillingene, samt CitationChaser (38) for å identifisere ytterligere relevante publikasjoner. Dette resulterte i 33 relevante systematiske oversikter og oversikter over oversikter (Umbrella reviews) som ble benyttet som et utgangspunkt (frøstudier) for et søk i OpenAlex.

OpenAlex datasettet (3) er tilgjengelig i EPPI Reviewer (39) og er et «open source»-datasett med mer enn 250 millioner vitenskapelige objekter som tidsskriftpublikasjoner, stortingsmeldinger og konferanseabstrakter. Datakildene til OpenAlex inkluderer Microsoft Academic Graph, CrossRef, ORCID, PubMed, CENTRAL, Unpaywall, ISSN International Centre, preprint-servere samt en rekke andre fagområder og institusjonelle arkiver. Datasettet er satt sammen av fem typer vitenskapelige enheter (works, authors, venues, institutions og concepts) og sammenhengene mellom dem. I stedet for å søke i henhold til ord som finnes i en studies tittel eller sammendrag, MeSH-termer eller nøkkelord gitt av forfatteren, tidsskriftet eller databasen, bruker OpenAlex dyp læring for å linke disse objektene sammen, i tillegg til bibliometriske- og siteringslikheter. Et slikt søk resulterer i langt færre identifiserte studier som er irrelevante.

Vurdering av referanser for inklusjon

Tabell 3: Beskrivelse av maskinlæringsprosedyre i screeningprosessen

Beskrivelse av fremgangsmåte	
Steg 1	Etter forskerne var samstemte om inklusjonskriteriene og for raskere å identifisere referanser som oppfylte inklusjonskriteriene, benyttet vi «priority screening» i arbeidet med å vurdere titler og sammendrag.
Steg 2	For å raskt identifisere relevante studier i OpenAlex søket prioriterte vi følgende referanser for screening først: Referanser som hadde benevnelsen «systematic review», «umbrella» eller «meta» i sammendrag og tittel, eller kun tittel. Dette resulterte i 229 relevante referanser for screening.
Steg 3	Deretter startet vi med vurdering av litteratursøket utført av bibliotekar, og gjennomgikk ytterligere 596 referanser manuelt.
Steg 4	Etter at inklusjonskurven tydelig flatet ut, antok vi at vi hadde identifisert majoriteten av relevante studier, og vi sluttet å screene.

Utarbeidelse av oppsummeringen

Vi benyttet OpenAIs ChatGPT versjon GPT-4-turbo (58), i følgende deler av oppsummeringsarbeidet: Sammendrag, oppsummering av hver enkelt studie og utarbeidelse av tabeller. Bruken av ChatGPT fant sted i uke 21, 2025, ved hjelp av datamaskiner lokalisert i Oslo.

Nedenfor er eksempler på prompts som vi benyttet:

- Din oppgave er å trekke ut informasjon fra den vedlagte pdfen. Jeg ønsker en paragraf med løpende tekst. Fokuser utelukkende på data knyttet til faktorer som fremmer eller hemmer gode oppvekstvilkår for barn og unge opp til 18 år, samt faktorer som påvirker risikoen for, eller beskytter mot, at barn og unge opp til 18 år begår kriminalitet. Kan du gi meg en oppsummering som inkluderer formål med den systematiske oversikten, beskrivelse av antall inkluderte primærstudier og hvor de er gjennomført, risk of bias/metodisk kvalitet for de inkluderte studiene, totalt antall deltagere og/eller effektstørrelser (dersom meta-analyse er gjennomført), settingen for de inkluderte studiene samt risiko- og beskyttelsesfaktorer identifisert. Trekk kun ut de faktorene som er rapportert i resultatdelen, og klassifiser dem i henhold til på hvilket nivå de er undersøkt: individ, familie, skole/barnehage, nærmiljø, fritid, kulturelt eller strukturelt nivå. Viktige instruksjoner: - Bruk kun informasjon fra pdf'ens metode- og resultatdel. -

Fokuser utelukkende på faktorer knyttet til oppvekstvilkår hos barn og unge. - Ikke ta med data fra Innledning, Bakgrunn, Diskusjon eller Konklusjoner.

- Basert på informasjonen i det vedlagte dokumentet, kan du hente ut alle beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer nevnt og lage en liste? Sorter det basert på følgende nivå: Individnivå, Familienivå, Skole/barnehagenivå, Nærmiljø/fritidsnivå og kulturelt/strukturelt nivå. Oppgi også i parentes bak hver faktor hvor mange av de 12 systematiske oversiktene som fremhever samme faktor.
- Jeg gir deg her et dokument med informasjon hentet fra tolv systematiske oversikter. Kan du hente ut informasjon i dokumentet for hver enkelt systematiske oversikt og lage en tabell med én rad per systematiske oversikt, som inneholder informasjonen gitt punktvis under (en kolonne per punkt)
 - formål med den systematiske oversikten
 - beskrivelse av antall inkluderte primærstudier og hvor de er gjennomført,
 - risk of bias/metodisk kvalitet for de inkluderte studiene,
 - totalt antall deltagere og/eller effektstørrelser (dersom meta-analyse er gjennomført),
 - settingen for de inkluderte studiene samt
 - risiko- og beskyttelsesfaktorer identifisert og klassifiser dem i henhold til på hvilket nivå de er undersøkt: individ, familie, skole/barnehage, nærmiljø, fritid, kulturelt eller strukturelt nivå.
- Basert på de to dokumentene/tekstene kan du lage en oversikt over hvilke faktorer som går igjen i begge dokumentene (systematiske oversikter og umbrella reviews), hvilke som kun fremkommer i umbrella reviews og hvilke som kun fremkommer i systematiske oversikter, fordelt på beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer og på de ulike nivåene?

I vår bruk av KI-verktøy forsøkte vi å kvalitetssikre informasjonen som ble generert ved å sammenlikne den med innholdet i sammendragene og ved å ta stikkprøver i fulltekstene. Dette ble gjort for å sikre at informasjonen som ble brukt i denne oppsummeringen var pålitelig og i tråd med det opprinnelige kildematerialet. På grunn av prosjektets tidsramme var det imidlertid ikke mulig å kontrollere alle data i detalj, og det kan derfor ikke utelukkes at enkelte unøyaktigheter forekommer.

Ordforklaringer

Algoritme kan forklares som en fullstendig, nøyaktig og trinnvis beskrivelse av en prosedyre for fremgangsmåten for å løse et problem (59).

Maskinlæring er en undergrein av kunstig intelligens hvor man bruker statistiske metoder for å la datamaskiner finne mønstre i store datamengder og gjøre prediksjoner for nye data den ikke har sett før (60). Enkelt sagt betyr maskinlæring at vi tar i bruk

algoritmer som gjør at datamaskinen er i stand å lære fra og utvikle sin beslutningsstøtte basert på dataene vi gir den.

Priority screening er en rangeringsalgoritme i programvaren EPPI-Reviewer (61) som læres opp av forskernes avgjørelser om inklusjon og eksklusjon av referanser på tittel- og sammendragnivå. Rangeringsalgoritmer er algoritmer som er trent til å gjenkjenne relevante data og til å presentere dataene etter relevans. Referanser som algoritmen anser som mer relevante basert på forskernes avgjørelser om inklusjon blir skjøvet frem i «køen». På denne måten får vi raskere overblikk over hvor mange referanser som muligens treffer inklusjonskriteriene enn om vi skulle lest referansene i tilfeldig rekkefølge.

Vedlegg 3: Relevante systematiske oversikter publisert 2020-2023

- Ati, N. A. L., Paraswati, M. D., & Windarwati, H. D. (2021). What are the risk factors and protective factors of suicidal behavior in adolescents? A systematic review. *JOURNAL OF CHILD AND ADOLESCENT PSYCHIATRIC NURSING*, 34(1), 7-18. <https://doi.org/10.1111/jcap.12295>
- Comunale, T., Calderoni, F., Marchesi, M., Superchi, E., & Campedelli Gian, M. (2020). Systematic Review of the Social, Psychological and Economic Factors Relating to Involvement and Recruitment into Organized Crime. *Springer Ebooks*, 175-204. https://doi.org/https://doi.org/10.1007/978-3-030-36639-1_8
- D'Urso, G., & Symonds, J. (2023). Risk factors for child and adolescent bullying and victimisation in Ireland: a systematic literature review. *EDUCATIONAL REVIEW*, 75(7), 1464-1489. <https://doi.org/10.1080/00131911.2021.1987391>
- Dai, Y., Trout, K. K., & Liu, J. H. (2022). Perinatal Physiological and Psychological Risk Factors and Childhood Sleep Outcomes: A Systematic Review and Meta-analysis. *JOURNAL OF DEVELOPMENTAL AND BEHAVIORAL PEDIATRICS*, 43(9), E629-E644. <https://doi.org/10.1097/DBP.0000000000001123>
- Dorol-Beauroy-Eustache, O., & Mishara, B. L. (2021). Systematic review of risk and protective factors for suicidal and self-harm behaviors among children and adolescents involved with cyberbullying. *Preventive medicine*, 152. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2021.106684>
- Duarte, O. E. T., Zumalde, E. C., Galván, A. H., & Sarmiento, E. L. P. (2021). Risk and Protective Factors Associated with Criminal Behaviors in Adolescents: A Systematic Review. *REVISTA CRIMINALIDAD*, 63(1), 105-122. https://www.researchgate.net/publication/352716844_Risk_and_Protective_Factors_Associated_with_Criminal_Behaviors_in_Adolescents_A_Systematic_Review
- Fernandes, T., Alves, B., & Gato, J. (2023). Between Resilience and Agency: A Systematic Review of Protective Factors and Positive Experiences of LGBTQ+ Students. *HEALTHCARE*, 11(14). <https://doi.org/10.3390/healthcare11142098>
- Galvin, C., Martin, A., Milburn, P., & Kennedy Patrick, J. (2023). Young people and terrorism: a systematic review of risk and vulnerability factors, and implications for intervention. *Safer Communities*, 23(4), 265-287. <https://doi.org/https://doi.org/10.1108/sc-07-2023-0029>
- Haylock, S., Boshari, T., Alexander, E., Kumar, A., Manikam, L., & Pinder, R. (2020). Risk factors associated with knife-crime in United Kingdom among young people aged 10–24 years: a systematic review. *BMC public health*, 20(1). <https://doi.org/https://doi.org/10.1186/s12889-020-09498-4>
- Hitch, L., Kodali, H., Starvaggi, M., Wyka Katarzyna, E., & Huang Terry, T. (2023). A systematic review on the relationship between the built environment and

- children's quality of life. *Research square*, NA(NA), NA-NA.
<https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-2828550/v1>
- Höhne, E., van der Meer, A. S., Kamp-Becker, I., & Christiansen, H. (2022). A systematic review of risk and protective factors of mental health in unaccompanied minor refugees. *European child & adolescent psychiatry*, 31(8), 1177-1191.
<https://doi.org/10.1007/s00787-020-01678-2>
- Jean-Thorn, A., Tremblay-Perreault, A., Dubé, V., & Hébert, M. (2023). A Systematic Review of Community-Level Protective Factors in Children Exposed to Maltreatment. *TRAUMA VIOLENCE & ABUSE*, 24(4), 2827-2842.
<https://doi.org/10.1177/15248380221117234>
- Jha, S., Chan, G., & Orji, R. (2023). Identification of Risk Factors for Suicide and Insights for Developing Suicide Prevention Technologies: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2023.
<https://doi.org/10.1155/2023/3923097>
- Jämställdhetsmyndigheten. (2020). *Psykisk ohälsa hos ungdomar och unga vuxna*.
<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/linjrawb/bilaga-3-psykisk-ohalsa-hos-ungdomar-och-unga-vuxna-2.pdf>
- Kodali Hanish, P., Hitch, L., Dunlap Ann, F., Starvaggi, M., Wyka Katarzyna, E., & Huang Terry, T. (2023). A systematic review on the relationship between the built environment and children's quality of life. *BMC public health*, 23(1), 2472-NA.
<https://doi.org/10.1186/s12889-023-17388-8>
- Liberali, R., Del Castanhel, F., Kupek, E., & de Assis, M. A. A. (2021). Latent Class Analysis of Lifestyle Risk Factors and Association with Overweight and/or Obesity in Children and Adolescents: Systematic Review. *CHILDHOOD OBESITY*, 17(1), 2-15. <https://doi.org/10.1089/chi.2020.0115>
- Malacarne, D., Handakas, E., Robinson, O., Pineda, E., Sáez, M., Chatzi, L., & Fecht, D. (2021). The built environment as determinant of childhood obesity: A systematic literature review. *Obesity Reviews*, 23(S1).
<https://doi.org/https://doi.org/10.1111/obr.13385>
- Mandira, M. R., & Stoltz, T. (2021). Bullying risk and protective factors among elementary school students over time: A systematic review. *International Journal of Educational Research*, 109.
<https://doi.org/10.1016/j.ijer.2021.101838>
- Mascia, M. L., Langiu, G., Bonfiglio, N. S., Penna, M. P., & Cataudella, S. (2023). Challenges of Preadolescence in the School Context: A Systematic Review of Protective/Risk Factors and Intervention Programmes. *EDUCATION SCIENCES*, 13(2). <https://doi.org/10.3390/educsci13020130>
- McEvoy, D., Brannigan, R., Cooke, L., Butler, E., Walsh, C., Arensman, E., & Clarke, M. (2023). Risk and protective factors for self-harm in adolescents and young adults: An umbrella review of systematic reviews. *Journal of psychiatric research*, 168, 353-380. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2023.10.017>
- Milner, J. S., Crouch, J. L., McCarthy, R. J., Ammar, J., Martinez, R. D., Thomas, C. L., & Jensen, A. P. (2022). Child physical abuse risk factors: A systematic review and a meta-analysis. *Aggression and violent behavior*, 66.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2022.101778>
- Moyano, N., & Sánchez-Fuentes, M. D. (2020). Homophobic bullying at schools: A systematic review of research, prevalence, school-related predictors and consequences. *Aggression and violent behavior*, 53.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2020.101441>
- Nawi, A. M., Ismail, R., Ibrahim, F., Hassan, M. R., Manaf, M. R. A., Amit, N., Ibrahim, N., & Shafurdin, N. S. (2021). Risk and protective factors of drug abuse among adolescents: a systematic review. *BMC public health*, 21(1).
<https://doi.org/10.1186/s12889-021-11906-2>

- Newton, A. T., Honaker, S. M., & Reid, G. J. (2020). Risk and protective factors and processes for behavioral sleep problems among preschool and early school-aged children: A systematic review. *Sleep medicine reviews*, 52. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2020.101303>
- Nice guideline (2022). Social, emotional and mental wellbeing in primary and secondary education. *Methods*. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng223>
- Nielassoff, E., Le Floch, M., Avril, C., Gohier, B., Duverger, P., & Riquin, E. (2023). Protective factors of suicidal behaviors in children and adolescents/ young adults: A literature review. *ARCHIVES DE PEDIATRIE*, 30(8), 607-616. <https://doi.org/10.1016/j.arcped.2023.07.006>
- Nordbø Emma Charlott, A., Nordh, H., Raanaas Ruth, K., & Aamodt, G. (2020). Promoting activity participation and well-being among children and adolescents: a systematic review of neighborhood built-environment determinants. *JB I evidence synthesis*, 18(3), 370-458. <https://doi.org/10.11124/jbisrir-d-19-00051>
- O'Connor, J., Smith, L., Woerner, J., & Khan, A. (2023). Protective Factors for Sexual Violence Perpetration Among High School and College Students: A Systematic Review. *Trauma, violence & abuse*, 25(2), 1073-1087. <https://doi.org/10.1177/15248380231171189>
- Pedersen, G. A., Lam, C., Hoffmann, M., Zajkowska, Z., Walsh, A., Kieling, C., Mondelli, V., Fisher, H. L., Gautam, K., & Kohrt, B. A. (2023). Psychological and contextual risk factors for first-onset depression among adolescents and young people around the globe: A systematic review and meta-analysis. *Early intervention in psychiatry*, 17(1), 5-20. <https://doi.org/10.1111/eip.13300>
- Rahman, F., Webb, R. T., & Wittkowski, A. (2021). Risk factors for self-harm repetition in adolescents: A systematic review. *Clinical psychology review*, 88. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2021.102048>
- Rodriguez, V., Alameda, L., Trotta, G., Spinazzola, E., Marino, P., Matheson, S. L., Laurens, K. R., Murray, R. M., & Vassos, E. (2021). Environmental Risk Factors in Bipolar Disorder and Psychotic Depression: A Systematic Review and Meta-Analysis of Prospective Studies. *Schizophrenia bulletin*, 47(4), 959-974. <https://doi.org/10.1093/schbul/sbaa197>
- Sahle Berhe, W., Reavley, N., Li, W., Morgan Amy, J., Yap Marie, B. H., Reupert, A., & Jorm Anthony, F. (2021). The association between adverse childhood experiences and common mental disorders and suicidality: an umbrella review of systematic reviews and meta-analyses. *European child & adolescent psychiatry*, 31(10), 1489-1499. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s00787-021-01745-2>
- Scharpf, F., Kaltenbach, E., Nickerson, A., & Hecker, T. (2020). A systematic review of socio-ecological factors contributing to risk and protection of the mental health of refugee children and adolescents. *Clinical psychology review*, 83, 101930-101930. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101930>
- Scoglio, A. A. J., Kraus, S. W., Saczynski, J., Jooma, S., & Molnar, B. E. (2021). Systematic Review of Risk and Protective Factors for Revictimization After Child Sexual Abuse. *TRAUMA VIOLENCE & ABUSE*, 22(1), 41-53. <https://doi.org/10.1177/1524838018823274>
- Sheldon, E., Simmonds-Buckley, M., Bone, C., Mascarenhas, T., Chan, N., Wincott, M., Gleeson, H., Sow, K., Hind, D., & Barkham, M. (2021). Prevalence and risk factors for mental health problems in university undergraduate students: A systematic review with meta-analysis. *Journal of affective disorders*, 287, 282-292. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.03.054>
- Troy, D., Anderson, J., Jessiman, P. E., Albers, P. N., Williams, J. G., Sheard, S., Geijer-Simpson, E., Spencer, L., Kaner, E., Limmer, M., Viner, R., & Kidger, J. (2022). What is the impact of structural and cultural factors and interventions within

- educational settings on promoting positive mental health and preventing poor mental health: a systematic review. *BMC public health*, 22(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-022-12894-7>
- Undurraga, A. C., & Alvarez, M. P. S. (2021). Protective factors that disrupt the intergenerational transmission of child maltreatment: a systematic review. *TERAPIA PSICOLOGICA*, 39(3), 375-392. <https://doi.org/10.4067/S0718-48082021000300375>
- Wang, X., Gan, Q., Zhou, J., Cosquer, M., Falissard, B., Corruble, E., Joussemme, C., & Gressier, F. (2022). A systematic review of the factors associated with suicide attempts among sexual-minority adolescents. *medRxiv*. <https://doi.org/10.1101/2022.01.19.22269164>
- Wang, X. X., Gan, Q., Zhou, J. W., Cosquer, M., Falissard, B., Corruble, E., Joussemme, C., & Gressier, F. (2023). A systematic review of the factors associated with suicide attempts among sexual-minority youth. *EUROPEAN JOURNAL OF PSYCHIATRY*, 37(2), 72-83. <https://doi.org/10.1016/j.ejpsy.2022.09.003>
- Zhang, Y., Mavoa, S., Zhao, J., Raphael, D., & Smith, M. (2020). The Association between Green Space and Adolescents' Mental Well-Being: A Systematic Review. *International journal of environmental research and public health*, 17(18), 6640-6640. <https://doi.org/https://doi.org/10.3390/ijerph17186640>
- Zhu, C. Y., Huang, S. Q., Evans, R., & Zhang, W. (2021). Cyberbullying Among Adolescents and Children: A Comprehensive Review of the Global Situation, Risk Factors, and Preventive Measures. *Frontiers in Public Health*, 9. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.634909>
- Zych, I., & Nasaescu, E. (2022). Is radicalization a family issue? A systematic review of family-related risk and protective factors, consequences, and interventions against radicalization. *Campbell Systematic Reviews*, 18(3), e1266-NA. <https://doi.org/10.1002/cl2.1266>
- Aazami, A., Valek, R., Ponce, A. N., & Zare, H. (2023). Risk and Protective Factors and Interventions for Reducing Juvenile Delinquency: A Systematic Review. *SOCIAL SCIENCES-BASEL*, 12(9). <https://doi.org/10.3390/socsci12090474>

Vedlegg 4: Oppsummering av inkluderte studier

Oversikt over oversikter (publisert 2020-2025)

Oversikt 1: Ayano (2024)

Formålet med den systematiske oversikten av Ayano et al. (2024) var å kartlegge og syntetisere eksisterende systematiske oversikter og meta-analyser som undersøker risikofaktorer og beskyttende faktorer for kriminalitet blant barn og unge i alderen 10–24 år, med særskilt vekt på faktorer som påvirker oppvekstvilkår.

Totalt ble 29 systematiske oversikter inkludert i analysen, som til sammen omfattet 807 unike primærstudier. De fleste primærstudiene ble gjennomført i høyinntektsland, hovedsakelig i USA (64,5 %), Canada (14,8 %), Storbritannia (14,2 %) og Nederland (6,6 %). Studienes utvalg størrelser varierte fra 16 til 50 862 deltakere, og flere meta-analyser ble gjennomført for å beregne samlet effektstørrelse for sentrale risiko- og beskyttelsesfaktorer. Når det gjelder metodisk kvalitet, ble de inkluderte oversiktene vurdert med AMSTAR-verktøyet, hvor 2 studier ble vurdert som høy kvalitet, 24 som midtels kvalitet, og 3 som lav kvalitet.

Studiene var gjennomført i ulike settinger, inkludert **individnivå**, **familienivå**, **skolemiljø**, samt i noen tilfeller bredere **sosiale kontekster** som nabolag og nærmiljø. På **individnivå** ble følgende risikofaktorer identifisert i resultatdelen: psykiske helseproblemer/psykopatologi (OR = 2,22), tidligere kriminell atferd (OR = 2,03) og adverse childhood experiences (ACE) (OR = 1,05). En sentral beskyttelsesfaktor på individnivå var moralsk utvikling, som hadde en høy effektstørrelse (OR = 3,98) i tre meta-analyser med 60 primærstudier. På **familienivå** ble dårlig foreldresupervisjon (OR = 1,85), svak tilknytning mellom foreldre og barn (OR = 1,94), og omsorgssvikt/mishandling (OR = 1,34) rapportert som risikofaktorer. Beskyttende faktorer inkluderte god tilknytning og effektiv foreldresupervisjon, som begge ble fremhevet som viktige beskyttende mekanismer. Innen **skolemiljøet** ble mobbeopplevelser identifisert som en sterk risikofaktor (OR = 2,50), mens et støttende og trygt skolemiljø (OR = 0,56) ble trukket frem som beskyttende. På **kulturelt og strukturelt nivå** ble rusbruk identifisert som en risikofaktor (OR = 2,29), og ACE ble også klassifisert på dette nivået som en risikofaktor for kriminalitet blant barn og unge.

Oversikt 2: Kasturiratna (2025)

Den systematiske oversikten av Kasturiratna et al. (2025) er en paraplyoversikt over 56 metaanalyser som undersøker risikofaktorer, beskyttelsesfaktorer, konsekvenser og intervensjoner knyttet til *cyberbullying victimization* blant barn og unge. Formålet er å sammenfatte eksisterende empirisk kunnskap om faktorer som fremmer eller hemmer gode oppvekstvilkår, inkludert forhold som påvirker risikoen for at barn og unge begår kriminalitet. Av de inkluderte metaanalysene var 32 utelukkende basert på barn og unge under 18 år, og disse dekket til sammen 895 primærstudier med et samlet deltakerantall på 2,304,505. Studiene ble gjennomført globalt, inkludert land i Europa, Nord-Amerika, Asia, Australia og Latin-Amerika.

De inkluderte metaanalysene ble vurdert for metodisk kvalitet ved bruk av *Joanna Briggs Institute (JBI) Critical Appraisal Instrument for Systematic Reviews and Research Syntheses*. Ifølge resultatene i Tabell 2 (side 115) fikk alle inkluderte metaanalyser en totalscore mellom 6 og 11 (av 11 mulige), hvor medianen var 9. «*As all 56 records had at least six 'yes' responses, it was concluded that there was no discernible methodological bias within any of the included meta-analyses*».

Studiens kontekst var hovedsakelig skolebasert, men inkluderte også familie- og samfunnsbaserte settinger, samt digitale miljøer. Ifølge resultatsammendraget (Figur 1f, side 114) omfattet flertallet av metaanalysene utelukkende barn og unge i skolealder.

Identifiserte faktorer (kun fra resultatdelen), klassifisert etter nivå:

Individnivå: Risikofaktorer inkluderer høy internettbruk («*higher frequency and type of internet use... associated with increased cyberbullying victimization*», median $r = 0.19$), depresjon («*higher levels of depression... increased tendency to be a victim*», $r = 0.15$), angst, psykiske lidelser og psykiatriske diagnoser, samt det å være jente («*females were more likely than males to be victims*», $r = 0.04$). Beskyttelsesfaktorer inkluderer fysisk aktivitet og moralsk utvikling som empati, emosjonell regulering og selvkontroll («*emotional intelligence, better emotional management, empathy... were protective factors*», $r = -0.06$).

Familienivå: Risikofaktorer inkluderer lav foreldrestøtte, svake familieforhold og dårlig kommunikasjon i hjemmet («*unfavourable home environments... were associated with increased exposure*», $r = 0.20$) Kasturiratna 2025. Beskyttelsesfaktorer er høy grad av foreldremediering, støtte og nærhet («*higher levels of family support and parental monitoring... associated with lower risk*», $r = -0.08$).

Skole/barnehage: Risikofaktorer er negativt skolemiljø, lav skoletrygghet og tidligere erfaringer med mobbing («*negative school climates and lack of school safety...*», $r = 0.11$; «*traditional bullying victimization... associated with cyberbullying victimization*», $r = 0.25$). Beskyttelsesfaktorer inkluderer trygge skolemiljøer og deltakelse i intervensjonsprogrammer mot mobbing («*participation in cyberbullying intervention programs... was associated with reduced victimization*», $r = -0.07$).

Nærmiljø og fritid: Studien rapporterer at aktiv internettbruk og bruk av sosiale medier uten tilsyn utgjør risiko i fritidskontekster, særlig ved deling av personlig informasjon og interaksjon med ukjente brukere.

Kulturelt og strukturelt nivå: På samfunnsnivå ble *adverse childhood experiences (ACEs)* som omsorgssvikt og vold identifisert som risikofaktorer («*childhood maltreatment... associated with increased exposure*», $r = 0.20$). Selv om frihet fra rusmisbruk ikke ble direkte analysert som en beskyttelsesfaktor, inngår rusproblematikk som en del av den bredere strukturelle konteksten i flere intervensjonsstudier.

Oversikt 3: McEvoy (2023)

Formålet med den systematiske oversikten utført av McEvoy et al. (2023) var å samle og syntetisere eksisterende evidens om risikofaktorer og beskyttende faktorer for selvskading hos barn og unge, basert på tidligere publiserte systematiske oversikter og metaanalyser. Oversikten inkluderte 61 systematiske oversikter, hvorav flere spesifikt analyserte barn og unge under 18 år. For eksempel inkluderte Fry et al. (2012) studier på barn og unge i Øst-Asia og Stillehavsregionen, mens Milde et al. (2021) vurderte barn i barnevernstjenesten i nordiske land, og Sedgwick et al. (2019) inkluderte ungdom i alderen 11–18 år. I flere tilfeller ble ungdomsalderen spesifikt definert som opp til 18 år.

Metodisk kvalitet ble vurdert ved hjelp av AMSTAR-2-verktøyet, og av de 61 oversiktene ble 31 vurdert som høy kvalitet, 18 som middels, og 12 som lav kvalitet (side 357). Når det gjelder deltakere, rapporteres det at for eksempel en metaanalyse inkluderte 192 362 deltakere (Li et al., 2012), mens en annen inkluderte 67 studier med ulike utvalg av ungdom (Miranda-Mendizábal et al., 2019). Effektstørrelser ble rapportert for flere faktorer; for eksempel var odds ratio (OR) for tidligere selvmordsforsøk som risikofaktor for nye selvskadingsepisoder 6.96 for jenter og 31.33 for gutter (side 362). Settingen for de inkluderte primærstudiene var i hovedsak skolebaserte og samfunnsbaserte (ikke-kliniske) utvalg, som nevnt i metodekapittelet og detaljert i tabellene 1–4 (side 356–373).

I resultatdelen ble en rekke faktorer som påvirker gode oppvekstvilkår identifisert. På **individnivå** ble følgende risikofaktorer rapportert: *psykiske lidelser* (OR 4.23 for gutter), *angst* (OR opp til 3.79), *depresjon* (OR opp til 6.6), *søvnproblemer*, og *tidligere selvskading eller selvmordsforsøk* (OR opp til 31.33) (side 362–363). På **familienivå** ble *dårlige relasjoner til foreldre*, *vold i hjemmet*, *skilsmisse* og *manglende foreldrestøtte* identifisert som risikofaktorer (side 360–364), mens *nære relasjoner til foreldre og søsken*, samt *trygg tilknytning*, ble rapportert som beskyttende faktorer (Woo et al., 2020). På **skole/barnehagenivå** var *mobbeutsatthet* (OR opptil 6.30) og *skolefravær eller frafall* (OR 6.44) betydelige risikofaktorer, mens *positiv skoletilknytning* (OR 0.59) ble identifisert som en viktig beskyttelsesfaktor (Marraccini og Brier, 2017). På **nærmiljønivå** ble *eksponering for vold*, *manglende sosial støtte*, og *å være i barnevernsomsorg* identifisert som risikofaktorer (Evans et al., 2017, OR 3.89). På **kulturelt og strukturelt nivå** ble *barndomstraumer*, *seksuelle og fysiske overgrep*, *omsorgssvikt* og *rusmiddelbruk* funnet å være sterkt assosiert med selvskading og svekkede oppvekstvilkår (Angelakis et al., 2020; Zatti et al., 2017). Beskyttende faktorer på dette nivået ble ikke eksplisitt kvantifisert i resultatdelen, men enkelte oversikter nevnte at redusert rusbruk kunne ha en forebyggende effekt.

Oversikt 4: Richardson (2024)

Formålet med den systematiske oversikten var å identifisere og kvantifisere risiko- og beskyttelsesfaktorer for selvskading og selvmordsatferd blant barn og unge gjennom en *umbrella review* av systematiske oversikter og meta-analyser publisert de siste 20 årene. Totalt ble 33 systematiske oversikter inkludert, som til sammen omfattet 1 149 primærstudier. Flere av disse studiene er gjennomført blant skoleelever i alderen 9 til 18 år, med deltakere rekruttert fra både skole- og samfunnsbaserte settinger, samt noen kliniske settinger: «The individual studies (cross-sectional, case-control, cohort, and randomized control trials) included community and clinical samples». Data fra en av de største oversiktene viser at 597 548 deltakere ble inkludert i analysene av selvskading blant unge. Metodisk kvalitet og risiko for bias ble vurdert for alle inkluderte systematiske oversikter ved bruk av Joanna Briggs Institute (JBI) "Critical Appraisal Checklist for Systematic Reviews and Research Synthesis". Skåring ble gjennomført av to uavhengige vurderere og diskutert frem til konsensus med en tredje vurderer. Median JBI-score for studiene var 8 (av 10), med interkvartilbredde mellom 6 og 9, og inter-rater reliabilitet (Cronbachs Alpha) var 0,68.

Studiene ble i hovedsak gjennomført i skole- og samfunnsbaserte settinger, inkludert WHO Global School Health Survey-data. Blant risikofaktorene som hemmer gode oppvekstvilkår for barn og unge på **individnivå**, ble det rapportert at psykiske lidelser som depresjon (OR: 6,57 for jenter), angst (OR opp til 3,79 for gutter), og søvnforstyrrelser (OR: 1,92 for selvmordsforsøk og OR: 2,35 for suicidal ideasjon) øker risikoen for selvskading og suicidal tanker og handlinger. Tidligere selvskading og selvmordsforsøk var de sterkeste prediktorene for senere suicidal handlinger, med RR opp til 9,14 og OR opp til 6,96. Jenter var i større risiko enn gutter (OR: 1,96 for suicidal atferd, OR: 2,89 for selvskading) og høy bruk av internett/mobil ble også koblet til økt risiko for selvskading (OR: 2,36).

På **skolenivå**, ble mobbing og skolefravær fremhevet som sentrale risikofaktorer. Mobbing var assosiert med økt risiko for selvmordsforsøk (OR: 2,97), suicidal ideasjon (OR: 2,25), og selvskading (OR: 2,34), mens skolefravær var koblet til både suicidal ideasjon (OR: 1,20) og selvskading (OR: 1,37). Beskyttende faktorer på dette nivået inkluderte skoletilhørighet (school connectedness), som reduserte risikoen for både suicidal atferd (OR: 0,59) og suicidal ideasjon (OR: 0,53), samt forebyggingsprogrammer i skolen som viste en effekt på redusert suicidality (Hedges' g: 0,30 for atferd, 0,15 for tanker).

På **strukturelt/kulturelt nivå** ble barndomstraumer og vold identifisert som risikofaktorer. Barndomsmishandling var assosiert med økt risiko for suicidal atferd (OR: 3,77 for gutter, OR: 2,76 for jenter), og cannabisbruk viste sterk sammenheng med suicidal atferd (OR: 3,46) og suicidal ideasjon (OR: 1,5). Disse faktorene indikerer at psykisk helse, mobbing, skolemiljø og rusbruk er sentrale i forståelsen av barns og unges oppvekstvilkår og risiko for antisosial atferd. Ingen faktorer relatert til fritid eller nærmiljø ble kvantitativt rapportert i resultatdelen.

Oversikt 5: Sahle et al. (2021)

Den systematiske oversikten av Sahle et al. (2022) hadde som formål å identifisere hvilke typer *Adverse Childhood Experiences* (ACEs) som er konsistent assosiert med økt risiko for psykiske lidelser og selvmord hos barn og unge, og dermed belyse faktorer som hemmer eller fremmer gode oppvekstvilkår. Totalt ble 68 systematiske oversikter og metaanalyser inkludert, med et medianantall på 14 primærstudier per oversikt (variasjon fra 2 til 277 studier), hvilket tilsier om lag 952 primærstudier totalt. Selv om eksakt antall deltakere ikke er oppgitt samlet, ble det i metaanalysene rapportert effektstørrelser for sentrale utfallsmål, for eksempel en økt odds for depresjon (OR 2.01; 95 % CI 1.86–2.32), angstlidelser (OR 1.99; 1.76–2.25), internaliserende lidelser (OR 1.76; 1.59–1.87) og selvmord (OR 2.33; 2.11–2.56) hos barn og unge eksponert for ACEs. De inkluderte studiene var i hovedsak gjennomført i populasjonsbaserte settinger, med mange gjennomført i skoler eller i familier, men spesifikke kontekster som skolemiljø, nærmiljø eller fritidsarenaer er ikke alltid eksplisitt rapportert. Metodisk kvalitet på de systematiske oversiktene ble vurdert med AMSTAR2-sjekklisten, hvor 55 % av oversiktene hadde moderat kvalitet, 28 % lav, og 17 % kritisk lav kvalitet. De fleste analyserte studiene omfattet barn og unge opp til 18 år, og inkluderte både kvantitative metaanalyser og narrativ syntese. Når det gjelder faktorer som hemmer eller fremmer gode oppvekstvilkår, ble flere risiko- og beskyttelsesfaktorer identifisert og klassifisert etter nivå.

På **individnivå** ble det rapportert at barn og unge som har vært utsatt for ACEs hadde høyere risiko for *depresjon, angst, psykiske lidelser, suicidale tanker og tidligere selvmordsforsøk*. På **familienivå** ble *maladaptiv foreldrepraksis, dårlige familieforhold og inter-parental konflikt* identifisert som risikofaktorer, samt *foreldres psykiske sykdom og vold i hjemmet*. På **skole-/nærmiljønivå** var *mobbing*, både tradisjonell og digital, hyp-pig rapportert som en signifikant risikofaktor for blant annet suicidal atferd (OR 2.27; 2.06–2.49). På **kulturelt og strukturelt nivå** ble *vold, neglisjering, foreldres rusmisbruk og samlet belastning fra ACEs* identifisert som sentrale samfunnsrelaterte risikofaktorer. Ingen beskyttelsesfaktorer ble eksplisitt identifisert i resultatdelen, noe som indikerer at fokuset i analysen primært lå på kartlegging av risikofaktorer.

Systematiske oversikter (publisert 2024-2025)

Adamse (2024)

Formålet med denne systematiske oversikten var å identifisere risikofaktorer og beskyttende faktorer for at barn og unge opp til 18 år senere blir rekruttert inn i organiserte kriminelle grupper, og undersøke hvordan ulike inngangsmekanismer (som aktiv rekruttering, egeninitiert søkning, gradvis involvering og selvorganisering) relaterer seg til ulike risikoprofiler. Totalt ble 51 primærstudier inkludert, hovedsakelig gjennomført i Nederland, Storbritannia, Italia og USA, med både kvalitative (51 %), kvantitative (35 %) og mixed-method (14 %) tilnærminger. Studiene inkluderte barn, ungdom og voksne, men mange relevante funn omhandler faktorer før 18-årsalder. Risiko

for bias ble vurdert ved en tilpasset versjon av PROBAST-verktøyet og funnene må tolkes med forsiktighet da få studier benyttet statistiske analyser, og majoriteten baserte seg på retrospektive data. Studien rapporterte ikke et samlet estimat for effektstørrelser, og det ble ikke gjennomført meta-analyse. Settingene var varierte og inkluderte blant annet skoler, nærmiljøer og institusjoner. På **individnivå** ble følgende risikofaktorer identifisert: å være gutt, tilhøre en etnisk minoritet, ha begått kriminelle handlinger i ung alder, bruke rusmidler, ha lav utdanning, og å ha økonomiske problemer eller spesifikke ferdigheter som er attraktive for kriminelle miljøer (f.eks. teknisk kompetanse). På **familienivå** var det risikofylt å ha foreldre eller andre familiemedlemmer involvert i kriminalitet, vokse opp i enslige hjem eller i fosterhjem, oppleve vold i hjemmet eller ha partnere med kriminell bakgrunn. På **skole- og barnehagenivå** var dårlig skoleprestasjon, lav utdanning og frafall fremtredende risikofaktorer. På **nærmiljønivå** økte det risiko å bo i områder med høy kriminalitet, fattigdom eller høy eksponering for organiserte grupper. På **fritidsnivå** var medlemskap i deviante ungdomsgrupper og omgang med kriminelle venner klare risikofaktorer. Det **kulturelle og strukturelle nivået** var mindre representert, men enkelte studier beskrev hvordan arbeidsliv og sosiale nettverk kunne gi tilgang til kriminelle muligheter, særlig gjennom jobber med mobilitet, sosiale kontakter eller lovlige roller som kunne utnyttes (f.eks. i transport eller grensekontroll). Beskyttende faktorer var sjeldent rapportert, men det ble antydnet at det å ha ikke-kriminelle partnere, tilgang til utdanning og å motsette seg rekrutteringsforsøk kunne virke preventivt. De fleste faktorer gikk igjen på tvers av inngangsmekanismer, men enkelte – som geografisk nærhet til en OCG, eller tidligere lovbrudd – var særlig knyttet til aktiv rekruttering. Samlet peker oversikten på et komplekst samspill mellom individuelle, sosiale og strukturelle forhold som kan fremme eller hemme barns og unges risiko for å utvikle seg i retning av organisert kriminalitet.

Buecker et al. (2024)

Formål og metodikk

Formålet med den systematiske oversikten var å identifisere og syntetisere longitudinelle risiko- og beskyttelsesfaktorer for ensomhet blant barn og ungdom under 25 år, med særlig vekt på utviklingsperioder preget av sosiale og emosjonelle endringer. Søket ble utført i oktober 2023, og inkluderte 105 longitudinelle studier som undersøkte prediktorer for ensomhet. Studien fulgte PRISMA-retningslinjene og protokollen ble forhåndsregistrert i Open Science Framework

Inkluderte studier

Totalt ble 105 longitudinelle primærstudier inkludert. Studiene ble gjennomført i ulike land, men detaljer om eksakte geografiske fordeling er ikke spesifisert i metodekapitlet. Kriteriene for inkludering var at deltakerne hadde en gjennomsnittsalder under 25 år ved måletidspunktet for ensomhet, og at designet var longitudinelt. Kun kvantitative studier på engelsk og tysk ble inkludert, selv om ingen tyske studier til slutt ble valgt

Deltakere og effektstørrelser

Antall deltakere varierer mellom studiene, men samlet gir oversikten ikke en presis oppsummering av totalt antall barn og unge. Det er heller ikke gjennomført en meta-analyse, og det foreligger derfor ingen samlet effektstørrelse for risikofaktorer.

Vurdering av bias

Kvaliteten på de inkluderte studiene ble vurdert ut fra utvalg, måling og analyse. Spesifikt ble det vurdert hvorvidt studiene kontrollerte for ensomhet ved baseline, noe som anses som viktig for å kunne trekke kausale slutninger. Resultater fra slike studier ble vektlagt sterkere i syntesen

Setting

Studiene ble gjennomført i en rekke settinger, inkludert skole, lokalsamfunn og helse-tjenester, men flesteparten er skolebaserte og/eller utført i ungdoms- og oppvekstrela-terte kontekster.

Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer

Følgende faktorer ble identifisert i resultatdelen som signifikant knyttet til senere en-somhet, og klassifisert etter økologisk nivå:

Individnivå

- **Risikofaktorer:**
 - Lav selvfølelse
 - Høy nevrotisme
 - Sosial angst
 - Internaliserende symptomer
 - Blyghet
 - Depresjon
- **Beskyttelsesfaktorer:**
 - Høy selvtillit.

Familienivå

- **Risikofaktorer:**
 - Barndomstraumer og omsorgssvikt (child maltreatment) ble identifisert som faktorer assosiert med økt ensomhet, noe som kan speile dårlig sosi-
alt samspill og tilknytningsproblemer

Skole/barnehage

- **Risikofaktorer:**
 - Lav aksept blant jevnaldrende
 - Mobbing og sosial eksklusjon
- **Beskyttelsesfaktorer:**
 - Positivt sosialt samspill og aksept fra jevnaldrende

Nærmiljø

- **Risikofaktorer:**
 - Dårlig nabolagskvalitet, inkludert opplevd utrygghet og lav sosial tillit

Flaherty et al. (2025)

Denne systematiske oversikten hadde som formål å identifisere risikofaktorer assosiert med fysisk mishandling av barn i alderen 0–18 år. Det ble gjennomført et strukturert litteratursøk i tre databaser (PubMed, PubMed Central og Embase) for perioden 2012–2022. Etter screening og kvalitetsvurdering ble 63 primærstudier inkludert i den endelige analysen. Disse studiene omfattet totalt 0–2,902,285 deltakere med en aldersfordeling fra nyfødt til 18 år. Det ble ikke gjennomført meta-analyse på grunn av heterogenitet i studiedesign, utfallsmål og aldersgrupper.

Metodisk kvalitet ble vurdert gjennom uavhengig dobbel vurdering og eventuelle uenigheter ble løst av en tredje uavhengig forsker. Det ble ikke eksplisitt rapportert samlet risk-of-bias-score for hver studie, men inkluderte artikler ble valgt etter gjennomgang av relevante kriterier, og resultatene ble fremstilt gjennom narrativ syntese.

Settingen for studiene var variert og inkluderte helseinstitusjoner, sykehus, samt bruk av kliniske journaler og helseforsikringsdata fra flere land, blant annet USA, Japan, Nederland og Tyskland. Studiene fokuserte på klinisk bekreftede tilfeller av fysisk barne-mishandling og brukte ofte medisinsk journalføring, ICD-koder eller bekreftelse fra barnevernet som verifikasjon.

Risikofaktorer ble identifisert på flere økologiske nivåer:

- **Individnivå:**
 - Ung alder, spesielt under 5 år
 - Gutt (kjønn) var hyppigere utsatt for fysisk mishandling enn jenter
 - Medfødte misdannelser, utviklingsforstyrrelser og muskel-/skjelettlidelser
 - Psykiske lidelser og kognitive funksjonsnedsettelse
- **Familienivå:**
 - Tidligere barnevernssaker eller kjent historie med mishandling i familien
 - Lav mors utdanning og lav husstandsinntekt
 - Ikke-privat helseforsikring ble brukt som proxy for lav sosioøkonomisk status
- **Strukturelt nivå:**
 - Afroamerikansk eller latinamerikansk etnisitet i USA (tolket som indikatorer på sosiale ulikheter)
 - Boforhold i urbane områder med lav inntekt ble assosiert med økt risiko i enkelte studier

Beskyttelsesfaktorer var ikke hovedfokus for studien og ble ikke systematisk undersøkt eller rapportert i resultatdelen.

Grama (2024)

Formålet med denne systematiske oversikten var å undersøke sammenhengen mellom foreldrefaktorer og risikoen for at barn og unge (opptil 18 år) utsettes for tradisjonell og digital mobbing. Studien fokuserer dermed på oppvekstsvilkår, og faktorer som kan hemme eller fremme god psykososial utvikling, samt faktorer som beskytter mot eller øker risikoen for at barn begår eller utsettes for negativ sosial atferd.

Det ble inkludert totalt 158 primærstudier i den systematiske oversikten og meta-analysen. Disse studiene ble gjennomført i ulike regioner og inkluderte både tverrsnittsstudier og longitudinelle design. Samlet utgjorde disse studiene et deltakergrunnlag på 1 095 468 barn og unge, med en gjennomsnittsalder på 12,95 år (spenn: 4–18 år). Andelen jenter var 50,6 % i gjennomsnitt, og de fleste studiene brukte selvrapporterte data for å måle mobbing.

Risk of bias for de inkluderte studiene ble vurdert med NIH-verktøyet (2014) for observasjonsstudier. Studiene ble kategorisert som av god kvalitet (≥ 75 % oppnåelse på vurderingsskjema), rimelig kvalitet (50–75 %), eller lav kvalitet (≤ 50 %). Analysene viste at funnene i hovedsak var robuste også når man begrenset analysen til studier av god og rimelig kvalitet.

Meta-analysen inkluderte effektstørrelser fra både tradisjonell og cybermobbing, og brukte korrelasjonskoeffisienter (r) for å estimere sammenhenger. For eksempel ble foreldrevarme identifisert som en beskyttelsesfaktor med $r = -0.14$ (95 % CI: $-0.17, -0.10$), mens foreldreaktiviteter som avvisning og autoritær oppdragelse ble assosiert med økt risiko for mobbing (f.eks. avvisning $r = 0.17$).

Studienes setting var i all hovedsak skole eller barnehage, og datainnsamlingen var knyttet til barns erfaringer med mobbing i disse miljøene, samt deres opplevelser av foreldrestiler og familiedynamikk.

Når det gjelder risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer, ble disse klassifisert på følgende nivåer:

- **Individnivå:** Ingen variabler på dette nivået ble analysert eksplisitt, da hovedfokus var på foreldrefaktorer.
- **Familienivå:**
 - *Risikofaktorer:* autoritær foreldrestil, avvisning, overinvolvering, ettergivende foreldrestil, konflikt mellom foreldre, og emosjonell tilbaketrekning.
 - *Beskyttelsesfaktorer:* varme, støtte, autonomi-støtte, overvåking og autoritativ foreldrestil.
- **Skole/barnehagenivå:** Ikke direkte analysert.

- **Nærmiljø/fritid/kulturelt/strukturelt nivå:** Ikke analysert i denne oversikten.

Luo (2025)

Denne systematiske oversikten hadde som mål å identifisere og kvantifisere individuelle, familiære, nærmiljø- og strukturelle risikofaktorer for ulike former for barnemishandling (fysisk, seksuell og emosjonell vold, omsorgssvikt og multi-type mishandling) hos barn og unge under 18 år. Oversikten inkluderte 42 primærstudier publisert mellom 2013 og 2022, hovedsakelig fra Asia (35,7 %) og Nord-Amerika (35,7 %), og besto av tverrsnittsstudier (61,9 %), kohortstudier (31 %) og case-kontrollstudier (7,1 %). Gjennomsnittlig utvalgsstørrelse per studie var 10 272 barn. Det ble gjennomført metaanalyser av justerte odds-ratioer for hver risikofaktor, med vurdering av heterogenitet og publikasjonsbias, samt sensitivitets- og subgruppeanalyser.

Når det gjelder risiko for bias, viste vurderinger med ROBINS-I-verktøyet at ingen studier hadde kritisk høy risiko, og kun to ble vurdert til alvorlig risiko på grunn av manglende data. Totalt ble 23 studier vurdert til lav risiko og 19 til moderat risiko for bias.

Totalt ble 13 kategorier av risikofaktorer undersøkt og klassifisert etter nivå:

- **Individnivå:** Gutter hadde høyere odds for fysisk mishandling (OR: 1,49), eldre barn hadde økt risiko for multi-type mishandling (OR: 1,08), og svarte barn hadde høyere odds for omsorgssvikt (OR: 1,23).
- **Familienivå:** Høyere foreldres utdanning og jobbstatus var beskyttende faktorer (OR mellom 0,71 og 0,84), mens større husholdningsstørrelse, foreldres psykiske lidelser (OR opptil 5,21), rusmiddelbruk og tidligere erfaringer med mishandling var tydelige risikofaktorer for alle typer mishandling.
- **Nærmiljønivå:** Å bo i urbane strøk var assosiert med redusert risiko for fysisk vold (OR: 0,88).
- **Strukturelt nivå:** Det ble identifisert få studier som målte risikofaktorer på samfunnsnivå, og det foreligger ikke tilstrekkelig data til metaanalyse på dette nivået.

Det ble også gjennomført sensitivitetsanalyser på studier med lav risiko for bias, som bekreftet robustheten i de fleste estimater og viste redusert heterogenitet og publikasjonsbias.

Mattelin (2024)

Formål med oversikten

Formålet med den systematiske oversikten var å identifisere og oppsummere kunnskap om risikofaktorer og beskyttende faktorer for fysisk og psykisk helse hos flyktningbarn (0–18 år) i Norden. Dette ble gjort for å informere tiltak rettet mot å fremme helse og forebygge uhelse og marginalisering blant disse barna.

Inkluderte studier

Totalt ble 26 studier inkludert i oversikten, som beskrev 18 unike utvalg med totalt 34 080 barn og unge. Disse studiene ble gjennomført i Sverige (13), Danmark (9), Norge (3), og Finland (1), med ingen studier fra Island. Studiene hadde varierende design, hovedsakelig tverrsnittsstudier, samt noen kohort- og oppfølgingsstudier.

Metodisk kvalitet

Den metodiske kvaliteten på studiene ble vurdert ved hjelp av verktøyet "QualSyst". Gjennomsnittlig kvalitetsscore var 0.83, og 85 % av studiene ble vurdert som gode eller sterke. Interrater-reliabiliteten var høy (ICC = 0.92).

Totalt antall deltakere og effektstørrelser

De 26 studiene inkluderte til sammen 34 080 barn i alderen 0–18 år. Ingen metaanalyse ble gjennomført; derfor rapporteres det ikke samlede effektstørrelser.

Setting

Studiene ble gjennomført i ulike kontekster som mottaksapparat, skole og helsevesen. Deltakerne inkluderte både enslige mindreårige og barn som hadde flyktet med familie. Flere av studiene var registerstudier, mens andre benyttet spørreskjema og intervjuer.

Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer (resultater klassifisert etter nivå)

Individnivå

- *Risikofaktorer:* Ung alder var i noen studier assosiert med dårligere helseutfall, inkludert posttraumatisk stress og somatiske symptomer.
- *Beskyttelsesfaktorer:* Høyere alder ble i andre studier assosiert med bedre helse, og kjønn hadde varierende betydning.

Familienivå

- *Risikofaktorer:* Mangel på omsorgspersoner (enslig mindreårig) ble koblet til dårligere psykisk helse.
- *Beskyttelsesfaktorer:* Å bo sammen med foreldre eller annen familie ble assosiert med lavere nivåer av psykisk uhelse.

Skole/barnehage

- *Beskyttelsesfaktorer:* Deltakelse i skole var i noen studier forbundet med bedre psykisk helse og adaptasjon, selv om dette ikke var et sentralt fokus i alle studiene.

Nærmiljø

- *Risikofaktorer:* Å bo i områder med høy forekomst av vold eller lav sosial støtte ble rapportert som negativt for psykisk helse.
- *Beskyttelsesfaktorer:* Opplevelse av sosial støtte fra lokalsamfunn og naboer var assosiert med bedre helse.

Strukturelt nivå

- *Risikofaktorer:* Opphold i utrygge mottak, hyppige flyttinger og manglende tilgang til stabile velferdstjenester økte risikoen for dårlig helse.
- *Beskyttelsesfaktorer:* Stabil bosetting og tilgang til helsetjenester og skole var assosiert med bedre psykisk og fysisk helse.

Formål og studiedesign

Formålet med oversikten var å identifisere risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer for seksuell utnytting av gutter og jenter opp til 24 år, på tvers av kulturelle kontekster. Studien inkluderte både kvalitative og kvantitative studier, og kun faktorer som var til stede *før* utnytting ble inkludert som risikofaktorer

Inkluderte studier, deltakere og geografisk spredning

Totalt ble **65 primærstudier** inkludert, gjennomført i ulike land, men med en tydelig overrepresentasjon av studier fra **USA**. Det ble bemerket at forskning utenfor USA, særlig fra ikke-vestlige land, er begrenset, noe som svekker det globale sammenligningsgrunnlaget

Metodisk kvalitet (risk of bias)

Det metodiske mangfoldet mellom studiene førte til variasjon i kvalitet. Studiene ble ikke vurdert med et spesifikt verktøy for risk of bias i denne oversikten, men forfatterne rapporterte variasjon i studiedesign og metodisk styrke, noe som preget hvor sterkt de enkelte funnene kunne tolkes.

Meta-analyse og antall deltakere

Ingen meta-analyse ble gjennomført, og samlet antall deltakere på tvers av studiene ble ikke oppgitt i metode- eller resultatdelene.

Setting

De fleste studiene ble gjennomført i **urbane settinger**, ofte i tilknytning til barneverntjenester, krisesentre, helseinstitusjoner eller ungdom i risikomiljøer. Enkelte studier omfattet også ungdom som ikke nødvendigvis hadde vært i kontakt med hjelpesystemet

Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer etter nivå

- **Individnivå**
 - Risikofaktorer: Rusmiddelbruk, tidligere seksuelle overgrep, lav selvfølelse, psykiske helseplager, antisosial atferd.
 - Beskyttelsesfaktorer: Personlig motstandskraft og mestringsevne ble nevnt i noen studier.
- **Familienivå**
 - Risikofaktorer: Familiær dysfunksjon, vold i hjemmet, foreldres rusmisbruk eller psykiske lidelser, samt tidligere erfaring med fosterhjem/barnevern.
 - Beskyttelsesfaktorer: Ubetinget kjærlighet fra foreldre, stabil omsorg, og tilhørighet i hjemmet ble rapportert som beskyttende.
- **Skole/barnehage**

- Risikofaktorer: Svake skoleprestasjoner og dårlig skolemiljø ble antydnet, men ikke systematisk undersøkt.
 - Beskyttelsesfaktorer: Trygt og støttende læringsmiljø ble i enkelte kvalitative funn pekt på som betydningsfullt.
 - **Nærmiljø**
 - Risikofaktorer: Boligustabilitet, gateaktivitet, hjemløshet, og tilhørighet til risikomiljøer, særlig i ikke-vestlige land
 - Beskyttelsesfaktorer: Sosial støtte og sterke nettverk kan ha en beskyttende effekt, men var lite dokumentert i kvantitative studier.
 - **Fritid**
 - Risikofaktorer: Mangel på trygge fritidsarenaer og involvering i miljøer med høy risiko for utnytting (f.eks. bymiljøer med menneskehandel)
 - **Kulturelt og strukturelt nivå**
 - Risikofaktorer: Fattigdom, strukturell diskriminering, kjønnsnormer, manglende rettsvern, og utilgjengelig helsevern ble særlig rapportert fra studier i ikke-vestlige kontekster
-

Nwabueze (2025)

Formålet med den systematiske oversikten var å undersøke utbredelsen av psykiske helseproblemer blant ungdom i Storbritannia under og etter COVID-19-pandemien, og samtidig identifisere beskyttelses- og risikofaktorer. Totalt ti primærstudier ble inkludert – seks kohortstudier, tre kvalitative studier og én tverrsnittsstudie – alle gjennomført i Storbritannia og vurdert til å ha høy metodisk kvalitet, basert på CASP- og JBI-sjekklistene. Studienes deltakere var ungdom mellom 10 og 25 år, og datainnsamlingen foregikk i ulike kontekster som skoler og lokalsamfunn.

I resultatdelen ble det identifisert flere risiko- og beskyttelsesfaktorer, klassifisert etter økologiske nivåer. På individnivå ble det rapportert økt risiko for psykiske helseproblemer hos jenter, eldre ungdom og de med psykiske vansker før pandemien. På familienivå var nærværende og støttende foreldre en beskyttelsesfaktor, mens fravær av foreldre – særlig der begge jobbet som samfunnskritisk personell – samt familiekonflikter og dårlig kommunikasjon, økte risikoen for psykisk uhelse. Skole- og barnehagenivået spilte også en betydelig rolle: skolefravær, stengte institusjoner og manglende tilgang til rådgivningstjenester førte til isolasjon og emosjonelle problemer for mange. På nærmiljønivå hadde ungdom som manglet støttende nettverk eller sosiale arenaer større risiko for dårlig psykisk helse, mens god sosial støtte fra jevnaldrende og lærere virket beskyttende. Strukturelle faktorer, som lav husholdningsinntekt og økonomiske bekymringer, ble også fremhevet som forsterkende risikofaktorer. Samtidig viste det seg at ungdom som opplevde trygghet i hjemmet og mindre skolepress under pandemien kunne erfare forbedret psykisk helse.

Selv om det ikke ble gjennomført en metaanalyse, presenterte den tematiske analysen et helhetlig bilde av faktorer på flere nivåer som påvirker barns og unges psykiske helse og risiko for negativ utvikling i etterkant av pandemien

Priest (2024)

Denne systematiske oversikten hadde som formål å undersøke sammenhengen mellom opplevd rasisme og helse- og velværeutfall hos barn og unge (0–24 år), med særlig vekt på fysisk helse og biomarkører. Totalt 463 studier ble inkludert i screeningen, hvorav 42 studier som fokuserte spesifikt på fysisk helse og biomarkørutfall ble analysert gjennom en meta-analyse. Den kvantitative analysen viste små til moderate sammenhenger mellom rasisme og økte nivåer av C-reaktivt protein, interleukin 6, BMI, fedme, systolisk blodtrykk, kortisol målt i spytt, astma og somatiske symptomer. Resultatene indikerte også marginale, men statistisk usikre assosiasjoner med tumornekrosefaktor- α , ulike former for kortisol, BMI-z-skår og diastolisk blodtrykk, og konfidensintervallene var brede og usikre.

Studiene ble gjennomført i flere ulike settinger inkludert skolemiljøer og helseinstitusjoner, og utvalgene representerte barn og unge fra forskjellige geografiske og sosiodemografiske bakgrunner. Risiko for systematisk skjevhet (risk of bias) ble vurdert gjennom etablerte metodologiske kriterier, og meta-analysen anvendte korrelasjonskoeffisienter som effektmål.

Når det gjelder beskyttelses- og risikofaktorer, peker resultatene utelukkende på rasisme som en risikofaktor på flere nivåer. På individnivå ble direkte opplevd rasisme og vikarierende rasisme (å være vitne til rasisme mot andre) identifisert som stressorer som påvirker helse negativt. På familienivå ble foreldres erfaringer med rasisme funnet å ha negative effekter på foreldrenes fysiske og psykiske helse, noe som igjen påvirker barnets utvikling negativt. På nærmiljønivå bidrar strukturell og systemisk rasisme til redusert tilgang til helsefremmende ressurser som trygg bolig, kvalitetsutdanning, helsetjenester og økonomisk trygghet. Disse strukturene virker sammen og skaper kumulative belastninger som undergraver gode oppvekstsvilkår for barn og unge. Ingen beskyttelsesfaktorer ble identifisert i resultatdelen. I stedet presenteres rasisme – både på individuelt, institusjonelt og strukturelt nivå – som en gjennomgående risikofaktor som påvirker barns helse, utvikling og livsmuligheter negativt. Selv om kriminalitet ikke ble eksplisitt målt som utfall i denne oversikten, er de identifiserte helsemessige og sosiale konsekvensene av rasisme kjent fra annen litteratur å være assosiert med økt risiko for atferdsproblemer og kriminalitet hos unge

Schittenhelm (2025)

Den systematiske oversikten av Schittenhelm et al. (2025) hadde som formål å undersøke forekomst, risikofaktorer og utfall av cybergrooming-viktimisering hos unge, med en særlig vekt på ungdom i alderen 5–21 år. Oversikten bygget på et modifisert rammeverk av General Aggression Model, og inkluderte 34 kvantitative studier som alle benyttet selvrapporterte data. De fleste studiene fokuserte på ungdom i tenårene, og de

geografiske kontekstene var hovedsakelig vestlige land. Det ble ikke gjennomført en meta-analyse, men funnene ble samlet og strukturert teoretisk i modellen.

De inkluderte studiene viste gjennomgående høy heterogenitet i prevalens, og det ble identifisert flere faktorer som var positivt assosiert med risiko for cybergrooming-viktimisering. Ved vurdering av metodisk kvalitet ble det bemerket at de fleste studiene hadde tverrsnittdesign, noe som begrenset evnen til å trekke kausale slutninger om årsaksforhold mellom risikofaktorer og utfall. Det totale antallet deltakere fremgikk ikke samlet, men individuelle studier inkluderte typisk noen hundre til flere tusen ungdommer per studie.

Følgende risiko- og beskyttelsesfaktorer ble identifisert i resultatdelen, og er gruppert etter økologiske nivåer:

Individnivå:

- Risiko: Å være jente, å være eldre ungdom, engasjement i risikofylt atferd (som å dele seksualisert innhold eller ha kontakt med fremmede på nett), problematisk internettbruk, lav mental helse (f.eks. depressive symptomer), samt tidligere erfaringer med andre former for viktimisering (for eksempel mobbing).

Familienivå:

- Risiko: Separerte foreldre og lavt foreldreengasjement var indikert som mulige situasjonelle risikofaktorer (utledet fra modell og kvalitative funn i enkeltstudier).

Skole/barnehagenivå:

- Det ble ikke eksplisitt rapportert faktorer på dette nivået i resultatdelen.

Nærmiljønivå:

- Risiko: Lavt tilsyn fra voksne og tilgang til digitale medier uten alderstilpasset kontroll, som i miljøer med lite struktur eller svak digital kompetanse hos omsorgspersoner.

Fritidsnivå:

- Risiko: Overdrevent bruk av nettbaserte spill og sosiale plattformer, som potensielt øker eksponeringen for voksne med uærlige hensikter.

Kulturelt/strukturelt nivå:

- Risiko: Tilgang til anonymiserte plattformer uten effektiv aldersverifisering (f.eks. Omegle, Kik), samt normer knyttet til seksualisert innhold blant ungdom. Strukturelle svakheter i digitale sikkerhetsprosedyrer ble trukket frem som mulig risikoforsterkende faktorer.

Tietbohl-Santos (2024)

Formålet med den systematiske oversikten var å identifisere beskyttelsesfaktorer mot depressive symptomer hos barn og unge under 18 år i høyrisikogrupper, definert som

barn med lav sosioøkonomisk status, foreldre med psykiske lidelser eller tidligere erfaring med omsorgssvikt. Totalt ble 29 longitudinelle studier inkludert, gjennomført primært i USA (n=20), men også i Storbritannia, Tyskland, Australia, Spania, Sverige og Kina, med til sammen 62 405 deltakere. Den metodiske kvaliteten ble vurdert ved hjelp av RTI Item Bank, med flertallet av studiene klassifisert som lav risiko for bias (gjennomsnittlig risiko for bias var 15,7 %), og 18 av 38 identifiserte beskyttelsesfaktorer ble vurdert til høy evidens kvalitet i henhold til GRADE-rammeverket

Beskyttelsesfaktorene ble klassifisert på flere nivåer. På individnivå ble høy intelligens/eksekutive funksjoner, god leseforståelse, høy selvfølelse, selvkompetanse, positivt stressmestingsmønster, lett temperament, sosial fungering, iboende religiøsitet og egoresiliens (evnen til å tilpasse seg og være fleksibel i møte med situasjonsbestemte krav) identifisert som beskyttende. På familienivå ble trygg tilknytning til foreldre, opplevd foreldrestøtte, familiekoherens og rutiner, samt positivt oppdragerstil identifisert som sentrale faktorer. Også lav grad av foreldrekonflikt og høy utdanning hos foreldre var beskyttende. På skole-/barnehagenivå ble positiv skoleopplevelse og deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter rapportert som beskyttende. På nærmiljønivå ble sosial samhörighet i nabolaget funnet å redusere risiko for depressive symptomer. I tillegg viste én studie at religiøs deltakelse kunne være en beskyttende faktor på kulturelt nivå.

Disse funnene peker på en rekke psykososiale og kontekstuelle forhold som kan fremme god psykisk helse og potensielt redusere risikoen for at barn og unge i risikogrupper utvikler problematferd eller kriminalitet, gitt sammenhengen mellom psykiske vansker og slik atferd i tidligere forskning.

Zhao (2025)

Denne systematiske oversikten hadde som formål å identifisere og kvantifisere risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer for suicidal atferd hos unge mennesker under 25 år, med særlig fokus på universitetsstudenter som populasjon, og å utvikle en prediksjonsmodell for suicidal ideasjon basert på meta-analytiske data. Totalt ble 33 longitudinelle kohortstudier inkludert, med et samlet deltakerantall på 193 517 studenter. Studiene ble gjennomført i 12 ulike land, blant annet USA (30,3 %), Kina (21,2 %), Frankrike (12,1 %), Spania (9,1 %), Belgia, Canada, Japan, Argentina, Italia og Mexico. Kvaliteten på studiene ble vurdert ved bruk av Newcastle–Ottawa-skalaen: 10 studier ble klassifisert som høy kvalitet (NOS $\geq$ 7), 23 som moderat kvalitet (NOS 4–6), mens lavkvalitetsstudier (NOS < 4) ble ekskludert.

Meta-analysen estimerte prevalens for suicidal ideasjon til 15,9 %, suicidal planlegging til 7,7 % og selvmordsforsøk til 4,9 %. Prediksjonsmodellen inkluderte faktorer med lav heterogenitet og høy konsistens på tvers av studier, og disse ble benyttet som uavhengige variabler i en logistisk regresjonsmodell. De viktigste risikofaktorene ble klassifisert i henhold til det økologiske rammeverket:

- **Individnivå:** Seksuell orientering (ikke-heterofil), substansbruk, entrapment (følelse av å være fanget), tidligere psykiske lidelser, depresjon, stress, non-suicidal self-injury, søvnproblemer (inkludert insomni og redusert søvnkvalitet), og tidligere suicidal atferd.
- **Familienivå:** Familiehistorie med psykiske lidelser og lav sosial støtte ble identifisert som risikofaktorer, mens positiv mestring (coping) fungerte som en beskyttende faktor.
- **Kulturelt og strukturelt nivå:** Økonomiske vansker og akademiske utfordringer, spesielt knyttet til pandemirelaterte forhold, ble identifisert som betydelige risikofaktorer for suicidal atferd

Utgitt av Folkehelseinstituttet
Juli 2025

Postboks 222 Skøyen
NO-0213 Oslo
Telefon: 21 07 70 00

Rapporten kan lastes ned gratis fra www.fhi.no